อนุสรณ์

เนื่องในการฌาปนกิจ

นางเลี้ยบ แซ่ซิ้ม

มรุวัดระฆังโฆสิตาราม

วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๑๔

อนุสรณ์

เนื่องในการฌาปนกิจ

นางเลี๊ยบ แซ่ซิ๊ม

ณ เมรุวัดระฆังโฆสิตาราม

วันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๑๕

คำนำ

นางเลี๊ยบ แซ่ซิ้ม เป็นญาติที่นับถือข้าพเจ้าผู้หนึ่ง มีศักดิ์เป็นผู้น้อง เป็นคนดีรู้จักกตัญญูกตเวที ต่อผู้มีพระคุณ ประกอบสัมมาอาชีพโดยสุจริตตลอดมา ถึงแม้จะไม่สมบูรณ์พูลสุขในปัจจุบันก็ตาม ได้ชื่อว่า เป็นผู้มีอริยทรัพย์ภายในดังจะเห็นได้จากการอบรมบุตรธิดาให้ตั้งอยู่ในความดี ลูกที่ดีทั้งหลายจะเป็นคนดีได้ก็เนื่องมาจากบุพการีที่ดี คอยอบรมสั่งสอนแต่ในทางที่ดี มีเสียแหกคอกไปก็มีบ้างเป็นธรรมดา ถือว่าเป็นกรรมของเขาที่ไม่อยู่ในโอวาทของพ่อแม่ ข้าพเจ้าเห็นหลาน ๆ ทุกคนรู้จักอุปถัมภ์ค้ำชูมารดา ในคราวที่เจ็บไข้เป็นอย่างดี นับว่าเป็นบุตรที่มีความกตัญญูกตเวทีต่อมารดาเป็นอย่างมาก แรงกตัญญูกตเวทีอันนี้จะส่งเสริมให้ได้ผลสมดังที่ปรารถนาทุกประการ ข้อนี้เป็นความจริงไม่ว่าใครก็ตาม จะมีแต่ความสุขความเจริญยิ่งขึ้นโดยลำดับตลอดไป

ในการฌาปนกิจนี้ไม่มีสิ่งใดที่จะลบความระลึกถึง (น้อง) ผู้ล่วงลับไปแล้วได้ จึงจัดพิมพ์หนังสือเกี่ยวกับธรรมในพุทธศาสนาที่มีคติและพิธีการ ที่ควร จะรู้กันทั่วไปเป็นบรรณาการแก่ท่านที่มีเจตนาดี มาร่วมในการฌาปนกิจครั้งนี้ กุศลผลบุญใดที่ได้อบรมมา จงบันดาลให้ผู้ล่วงลับไป ได้รับส่วนกุศลนั้น ด้วยทุกประการ

ร.ต.ท. สัญญา กระจายศรี.

คำไว้อาลัย

คุณแม่เลี๊ยบ แซ่ซิ้ม ชาตะ พ.ศ. ๒๔๕๑

มรณะ ๒๘ มกราคม ๒๕๑๔

มีบุตร ๕ คน เป็นชาย ๔ คน หญิง ๑ คน.

ทำการฌาปนกิจศพวันเสาร์ที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๑๔

คุณแม่เป็นบุคคลที่เคร่งในการปฏิบัติผู้หนึ่ง พวกลูก ๆ เห็นว่าในคราวฌาปนกิจนี้ ควรจะมีอะไรสักอย่างหนึ่งไว้เป็นอนุสรณ์ จึงจัดพิมพ์หนังสือเกี่ยวกับพุทธศาสนา พร้อมทั้งคำถวายทานต่าง ๆ แจกแก่บรรดาญาติมิตรและท่านที่เคารพนับถือ เพื่อเป็นหิตานุหิประโยชน์ต่อไป จึงขออุทิศส่วนกุศลนี้ ให้แก่คุณแม่และสรรพสัตว์ทั้งหลายจงได้อุโมทนาเพื่อสมดังเจตจำนงเทอญ.

นิมิตฺตํ สาธุรูปานํ กตญฺญู กตเวทิตา

ความกตัญญู กตเวที เป็นเครื่องหมายของคนดี

จากลูก ๆ

คุณแม่เลี๊ยบ แซ่ซิ้ม

ชาตะ พ.ศ. ๒๔๕๑

มรณะ ๒๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๔

วัตถุประสงค์

เพื่อเผยแพร่หลักดังต่อไปนี้ :-

๑. พระเจ้าหรือธรรมชาติผู้สร้างสรรค์ชีวิต คือวิญญาณ

๒. ความตายไม่ใช่ความสิ้นสุดของชีวิต เพราะทุกคนที่ยังมีกิเลสอยู่ ตายแล้วจะต้องเกิดอีกเสมอ

๓. ชีวิตไม่ใช่เริ่มต้นจากพ่อแม่ เพราะทุกคนได้มีอดีตมาแล้ว ก่อนที่จะมาเกิดในท้องแม่

๔. พระเจ้าที่เที่ยงแท้และยุติธรรม คือกฎของกรรม

๕. บุญและบาป คืออำนาจลึกลับที่คอยควบคุมโชคชะตาของชีวิตทุกชีวิตให้เป็นไปตามกฎของกรรมที่ได้ทำไว้ ไม่มีใครหลีกเลี่ยงได้

๖. สิ่งที่มนุษย์ควรกลัวก็คือ บาปที่เกิดขึ้นในใจ และสิ่งที่มนุษย์ควรแสวงหาเพิ่มพูนให้มากขึ้นก็คือบุญ

๗. ความตายไม่ใช่สิ่งที่น่ากลัว ถ้าหากไม่ใช่เป็นการตายในความชั่ว ความตายเป็นสิ่งที่มีคุณ และควรจะต้อนรับไว้ด้วยความยินดีในเมื่อถึงคราว เพราะความตายเท่านั้นที่จะช่วยเปลี่ยนสังขารที่เก่าแก่คร่ำคร่าให้เป็นสังขารที่สมบูรณ์ และช่วยให้คนที่ประกอบคุณงามความดีต่าง ๆ ไว้ให้ได้รับผลจากความดีของตนอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย

เกิดมาทำไม ?

มีข้อที่น่าสังเกตอยู่อย่างหนึ่งว่าถ้าคนไหน เริ่มถามตัวเอง ว่า *เราเกิดมาทำไม ? เกิดมาเพื่ออะไร ? อะไรทำให้เกิด ?* ก็แสดงให้รู้ว่าจิตใจของผู้นั้นเริ่มจะเข้าสู่กระแสธรรม กำลังจะพ้นจากระดับของคนทั่วไป เพราะคนทั่วไปนั้นจะไม่สนใจกับปัญหาเหล่านี้เลย เขาจะสนใจแต่เพียงว่า จะอยู่อย่างไร? จะกินอย่างไร? จะเที่ยวอย่างไร? หรือจะทำอะไร? จึงจะทำให้ตัวเองมีความสุข มีความสะดวกสบาย มีเกียรติ ปัญหาเกี่ยวกับการแสวงหาสิ่งเหล่านี้จะเกิดขึ้นบ่อย ๆ จนกระทั่งไม่มีเวลาที่จะคิดถึงปัญหาชีวิตจริง ๆ เพราะเพียงแต่ปัญหาเรื่องที่อยู่กับเรื่องอาหารการกินก็ดูเหมือนว่าจะต้องใช้เวลาทั้งหมดของชีวิตประจำวัน และจะต้องเป็นอยู่อย่างนี้ทุก ๆ วัน ไปจนกระทั่งแก่ และในที่สุดก็ตายไปโดยที่ไม่รู้ว่า ตัวเองเกิดมาทำไม ? ทำไมจะต้องเกิด ? อะไรทำให้เกิด ? ปัญหาอย่างนี้เราจะไม่นึกถึงเลย และรู้สึกว่าไม่มีประโยชน์อะไรที่จะไปนึกถึงคนประเภทนี้นึกถึงแต่ร่างกายเป็นหลักใหญ่ จะทำทุกสิ่งทุกอย่างก็เพื่อให้ร่างกายนี้ดำรงอยู่ โดยหารู้ไม่ว่าเขาได้

ใช้ชีวิตของเขาทั้งหมดไปในทางที่มีสาระน้อยที่สุด เพราะถึงอย่างไรเสีย ร่างกายก็ต้องแก่และตายจนได้ ไม่ว่าจะพยายามโดยวิธีใด ๆ ก็ตาม เขาไม่รู้สึกตัวแม้แต่น้อยว่า **ตัวเราจริง ๆ นั้น** ไม่จำเป็นจะต้องแก่และตายอย่างนี้ ไม่จำเป็นจะต้องเกิดมาทุกข์ทรมานอย่างนี้ เขาได้ใช้ชีวิตมาเสมือนหนึ่งคนที่ติดฝิ่นซึ่งได้ทำงานทุก ๆ อย่างก็เพื่อที่จะหาฝิ่นมาสูบ เขาได้พยายามทำงานด้วยความเหน็ดเหนื่อยเพียงเพื่อหวังจะได้ฝิ่นมาสูบ ซึ่งถ้าหากเขาไม่ติดฝิ่น เขาก็ไม่จำเป็นจะต้องใช้ชีวิตแบบนั้น

เกิดมาทำไม ? เกิดมาเพื่ออะไร ? อะไรทำให้เกิด ? ปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาของคนทุกคน ถ้าคนไหนยังตอบปัญหานี้ไม่ได้ เขาก็ไม่มีทางจะพ้นทุกข์ได้ ไม่ว่าเขาผู้นั้นจะมั่งมีเป็นเศรษฐีเป็นนักปราชญ์ หรือเป็นผู้ยิ่งใหญ่ในทางไหนก็ตาม และที่ร้ายที่สุดก็คือเพราะเหตุที่เขาจำชาติก่อนไม่ได้และไม่รู้ว่าตายแล้วจะเกิดอีกหรือไม่ เพราะฉะนั้นเขาจึงไม่กลัวต่อการที่จะวนเวียนอยู่ในความทุกข์ซ้ำแล้วซ้ำเล่า ถ้าคนไหนจำได้ดีว่าตัวเองเคยอดอยากลำบากมาแล้วหลายปี และถึงเดี๋ยวนี้ก็ยังอดอยากอยู่ แม้ต่อไปภายหน้าก็ยังต้องเป็นอย่างนี้ไปอีกหลายปี คนเหล่านี้เขาจะรู้สึกเบื่อหน่ายต่อชีวิตของเขาสักเพียงไร แต่บางคน เพราะความเคย

ชิน ก็อาจจะเห็นเป็นของธรรมดา ทนอยู่ในสภาพอย่างนั้นได้ โดยไม่คิดขวนขวายจะไปให้พ้นจากภาวะอันนี้

คนในโลกโดยทั่วไป โดยความเป็นจริงแล้วเขาจะต้องเกิดแล้วเกิดอีกและทุกๆชาติเขาก็จะได้รับความทุกข์ทรมานต่างๆ ซ้ำแล้วซ้ำอีก เหมือนกับที่เขากำลังได้รับอยู่ทุกวันนี้ แต่เขาคิดว่าเมื่อตายแล้วก็คงจะหมดทุกข์ เพราะฉนั้นจึงไม่เบื่อต่อชีวิตที่ซ้ำซากอยู่กับความทุกข์ทรมาน เพราะในท่ามกลางแห่งความทุกข์นั้นมันก็มีเวลาที่จะสนุกสนานเพลิดเพลินอยู่เหมือนกัน และเขาคิดว่าไหน ๆ ก็ได้ทุกข์มามากแล้ว อีกไม่ช้าก็คงจะแก่และตาย ซึ่งเมื่อตายแล้วก็จะไม่ได้สนุกอย่างนี้อีก ฉะนั้นในเมื่อมีโอกาสในอันที่จะสนุกเพลิดเพลินกันเต็มที่ คนเหล่านี้จึงไม่ยับยั้งและจะทำทุกๆ อย่างเพื่อให้ได้มาซึ่งความสุขอันนั้น เพราะรู้อยู่ว่า ต่อไปจะไม่มีโอกาสได้สนุกอย่างนี้ บางคนถือว่า การแสวงหาความสุขเพลิดเพลินต่าง ๆ ถือว่าเป็นกำไรของชีวิตที่จะต้องตักตวงเอาให้มากที่สุดที่จะมากได้ เขาไม่รู้สึกตัวแม้แต่น้อยว่า ความสุขที่เขาแสวงหาอยู่นั้นก็คือ ต้นเหตุที่จะทำให้ตนเองต้องวนเวียนอยู่ในความทุกข์ทรมานซ้ำแล้วซ้ำอีก เหมือนกับที่เขาได้รับนั่นเอง

การแสวงหาความสนุกเพลิดเพลินเป็นสิ่งจำเป็น แม้แต่คนที่คิดจะละกิเลสหรือสละโลก ก็จำเป็น ในเมื่อจิตใจยังไม่สูงพอ

เพราะถ้าหากพยายามเก็บตัวหรือบังคับตัวเอง มากเกินไปแทน ที่กิเลสมันจะน้อยลง มันก็อาจจะมากขึ้น การละกิเลสจะใช้แต่วิธีบังคับหรืออดกลั้นเอาไว้อย่างเดียวย่อมไม่ได้ผล เพราะจะทำให้เกิดความกดดันในทางอารมณ์ ซึ่งเป็นอุปสรรคที่ร้ายที่สุดในการเข้าสมาธิ เพราะคนที่มีอารมณ์กดดันมาก ๆ จะเข้าสมาธิไม่ได้เลย และเมื่อเข้าสมาธิไม่ได้ ก็ไม่มีทางจะรู้แจ้งเกี่ยวกับชีวิตของตัว เพราะปัญญาขั้นสูงที่จะทำให้รู้แจ้งในเรื่องตัวเองนั้น ไม่ใช่เป็นปัญญาที่เกิดจากความคิด ผู้ที่เข้าสมาธิได้แต่ไม่สามารถที่จะ สลัดความคิดออกไปได้ คือไม่สามารถทำใจให้ว่างจากอารมณ์และความคิดทุกอย่างได้ เขาก็ไม่มีทางที่จะรู้จักตัวเองได้เลย ความรู้ขั้นสูงที่เรียกว่าอภิญญาจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อ สามารถปัดความคิดออกไปได้หมด ทำใจให้ว่าง ทำใจให้เป็นกลาง และมีสติอยู่กับตัวทุกขณะจิต ต้องสามารถเข้าสมาธิได้ถึงขั้นนี้ ความรู้แจ้งตามความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวเองจึงจะเกิดขึ้น ด้วยเหตุผลสั้น ๆ ดังที่กล่าวมานี้ ท่านก็จะเห็นว่า แม้ผู้ที่จะละกิเลสก็ยังจำเป็นที่จะต้องใช้กิเลส เพื่อมิให้มีความกดดันเกิดขึ้น

แต่อย่างไรก็ดี คนที่รู้แจ้งแล้วว่า *ตัวเองเกิดมาทำไม ? เกิดมาเพื่ออะไร ? อะไรทำให้ต้องเกิดมา ?* สำหรับคนที่ตอบปัญหาเหล่านี้ได้แจ่มแจ้งแล้วนั้น แม้ว่าในชีวิตประจำวัน เขาจะ

มองเห็นว่า เขาอยู่กับกิเลสคลุกคลีอยู่กับกิเลส เหมือนกับคนทั่วๆ ไปก็จริง แต่โดยเนื้อแท้แล้ว การกระทำในภายนอกเท่านั้น ที่เหมือนกันหรือคล้ายกัน ส่วนความนึกคิดภายในแตกต่างกันมาก เพราะคนประเภทนี้ถึงแม้เขาจะกิน แต่ก็กินเพื่อจะไม่ต้องกินอีกต่อไป เพราะเขาจะรู้แน่นอนว่า ทำไมจึงต้องกิน? กินแล้วจะได้ประโยชน์อะไร? แต่คนที่ไม่สนใจกับปัญหาที่ว่าเกิดมาทำไมนั้น? เขาก็บอกได้ว่า เขาก็รู้ว่าคนเราทำไมจึงต้องกิน? กินเพื่ออะไร? กินแล้วมีประโยชน์อะไร? คำตอบเหมือนกัน แต่มันเหมือนกันแต่ในรูปของภาษาเท่านั้น ส่วนความหมายที่แท้จริงนั้นต่างกันมาก ซึ่งความแตกต่างที่ว่านี้คนธรรมดาที่ระดับจิตยังไม่สูงพอ ก็จะไม่มีทางเข้าใจถึงคำตอบของอีกฝ่ายหนึ่ง เพราะมันเหมือนกับคนหนึ่งติดอยู่ในขอบเขตแห่งการหากินของเขา ความเป็นอยู่ของเขาอยู่ที่เรื่องกินเป็นเรื่องสำคัญ แต่สำหรับคนที่เป็นนักปราชญ์ ผู้มุ่งจะหาความจริงในด้านต่าง ๆ ความมุ่งหมายแห่งการกินอยู่ย่อมเป็นอีกอย่างหนึ่งของคนทั้งสองนี้ แม้จะให้รับประทานอาหารอย่างเดียวกันนอนเหมือนกัน แต่งตัวเหมือนกันทำงานเพื่อหาเงินอย่างเดียวกัน แต่แล้วเราก็จะพบว่ามันเหมือนกันแต่ภายนอกเท่านั้น ปุถุชนกับพระอริยบุคคล แม้จะทำงานอย่างเดียวกัน กินอยู่เหมือนๆกัน

เช่นพระอริยบุคคลขั้นต่ำ คือพระโสดาบัน ซึ่งก็มีครอบครัวเหมือนกับบุคคลทั่วๆไป การกระทำภายนอกคล้ายกัน แต่ความรู้สึกนึกคิดภายในแตกต่างกันมาก จุดหมายของการกิน จุดหมายของความเป็นอยู่ ผิดกันอย่างชนิดที่จะเปรียบเทียบกันไม่ได้เลย เพราะอีกฝ่ายหนึ่ง กินก็เพราะอยากกิน และยังอยากกินต่อไปอีกไม่สิ้นสุด แต่อีกฝ่ายหนึ่ง เริ่มรู้สึกเบื่อในเรื่องการกิน แต่ก็จำเป็นต้องกิน และรู้อยู่ว่าเท่าที่ตัวเองยังต้องกินอยู่นี้ ก็เพื่อจะไม่ต้องกินอีกต่อไป ซึ่งถ้าไม่กินแล้ว ก็ไม่อาจจะเลิกการกินได้

เกิดมาทำไม? เกิดมาเพื่ออะไร? อะไรทำให้เกิด? ปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาใหญ่มาก ข้าพเจ้าขอยืนยันอีกครั้งหนึ่งว่า ถ้ายังตอบปัญหาเหล่านี้ไม่ได้ ต่อให้วิเศษในทางไหนก็ตาม จะไม่มีทางพ้นทุกข์ได้เลย และในชีวิตประจำวันนั้นยังจะต้องพบอยู่เสมอว่า ความสุขอย่างที่มีอยู่มันคอยแต่จะเปลี่ยนแปลง แม้จะพยายามรักษาไว้สักเพียงไร มันก็อยู่ได้ไม่นาน แต่ตรงกันข้ามสำหรับคนที่ตอบปัญหาเหล่านั้นได้ ในใจจะมีแต่ความสงบสุขอยู่เสมอ แจ่มใสและร่าเริงอยู่เสมอ ไม่ว่าจะอยู่ในฐานะหรือในภาวะเช่นใด คือ จะยากจนหรือมั่งมี ร่างกายเจ็บป่วย หรือว่าร่างกายสมบูรณ์ มีความสะดวกในความเป็นอยู่หรือไม่สะดวกก็ตาม คน

ที่ตอบปัญหาเหล่านี้ได้จะมีความสุขเสมือน หนึ่งภูเขาที่ล้วนด้วยศิลา แม้จะถูกลมพัดอย่างแรงสักเพียงไรก็ไม่หวั่นไหว ฉะนั้น

ก่อนที่จะตอบว่า *เราเกิดมาทำไม ?* นั้น เราควรจะรู้เสียก่อนว่า *อะไรทำให้เราเกิด ?* เพราะถ้ารู้ปัญหานี้แจ่มแจ้งแล้ว ก็จะตอบได้เองว่า *เราเกิดมาทำไม ? เกิดมาเพื่ออะไร ?*

พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า **เรามีกรรมเป็นผู้ให้กำเนิด** คือแทนที่พระองค์จะตรัสว่า พ่อแม่เป็นผู้ให้กำเนิด เพราะโดยความเป็นจริง เรื่องพ่อแม่เป็นผู้ให้กำเนิดนั้น ใครๆก็รู้อยู่แล้วว่าเป็นความจริง แต่ความจริงในขั้นนี้ ยังไม่ใช่ความจริงที่แท้จริง เพราะในสายตาของพระพุทธองค์นั้น ชีวิตที่เกิดมาโดยไม่ได้อาศัยพ่อแม่ก็มีอยู่มากมาย คือชีวิตของพวกโอปปาติกะ ทั้งหลาย และยิ่งกว่านั้นด้วยอำนาจของความรู้ที่ทำให้ระลึกชาติได้ ความที่ทำให้เกิดตาทิพย์ก็ทำให้พระองค์ ทรงรู้แน่นอนว่า คนเราจะเกิดขึ้นมาได้ จะต้องอาศัยวิญญาณมาเกิดในท้องแม่ และวิญญาณจะเกิดขึ้นมาได้ คือมีความรู้สึกนึกคิดเกิดขึ้นมาได้ สร้างร่างกายขึ้นมาได้ ก็ต่อเมื่อในวิญญาณมีวิบาก (ผลจากการเกิด) ใครจะเกิดมาเป็นอะไรสุดแล้วแต่วิบาก เพราะฉะนั้น วิบากจึงเป็นตัวการที่สำคัญที่สุดที่ทำให้คนเราต้องเกิดมา เพราะเหตุนี้พระองค์จึงได้ทรงวางกฎไว้ว่า :—

สังขารเป็นปัจจัยให้เกิดวิญญาณ วิญญาณเป็นปัจจัยให้เกิดนามรูป ถ้าสังขารไม่มี วิญญาณก็ไม่มีหรือสังขารไม่เกิด วิญญาณก็ไม่เกิด ถ้าวิญญาณไม่มีหรือวิญญาณไม่เกิด นามรูปก็ไม่เกิด

คำว่า สังขาร ในที่นี้หมายถึง วิบากของกรรมต่างๆ คือหมายถึงทั้งวิบากของ กรรมดี และ วิบากของกรรมชั่ว และโดยปกติวิบากของกรรมเกิดขึ้นอยู่เสมอทุกขณะ เช่นเมื่อใดความโกรธเกิดขึ้นในใจ เมื่อนั้นวิบากของความโกรธก็เกิดขึ้นในสันดาน วิบากของความโกรธก็คือ ความโกรธที่เก็บเอาไว้ เมื่อใดความรู้เกิดขึ้นในใจ เมื่อนั้นวิบากของความรู้ก็เกิดขึ้นในสันดาน วิบากของความรู้ คือความรู้เก็บไว้ ในสันดาน วิบากมีอยู่ ๔ ขันธ์ คือ วิบากของเวทนา วิบากของสัญญา วิบากของสังขาร (สังขารในที่นี้ หมายถึงบุญและบาปไม่ใช่หมายถึงร่างกาย) และวิบากของวิญญาณ ในที่นี้หมายความว่า เมื่อใดเวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณเกิดในจิตสำนึก เมื่อนั้นวิบากของมันจะต้องเกิดในจิตไร้สำนึก เรื่องวิบากเป็นเรื่องใหญ่ มีรายละเอียดมาก แต่เรื่องนี้ข้าพเจ้าก็ได้เคยอธิบายมาแล้วอย่างมากเหมือนกัน ผู้ที่สนใจจะต้องย้อนกลับไปอ่านในหนังสือวิญญาณฉบับที่แล้ว ๆ มา ในหัวข้อวิญญาณคืออะไร ? และ สมาธิและวิปัสสนาในชีวิตประจำวัน

อะไรทำให้เราเกิด ? เคล็ดสำคัญในอันที่จะเข้าใจปัญ-หาข้อนี้ อยู่ที่การเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งว่า ความรู้สึกนึกคิดทุกอย่างในจิตสำนึก ย่อมเกิดมาจากวิบากของมันซึ่งมีอยู่ในจิตไร้สำนึก หมายความว่า ตา หู จมูก ลิ้น กาย และสมองรวมทั้งอารมณ์ที่มากระทบทางอายตนะเหล่านี้ ไม่ใช่ตัวการสำคัญที่จะทำให้ความรู้สึกนึกคิดเกิด เช่นเดียวกับดินฟ้าอากาศไม่ใช่ตัวการสำคัญที่จะทำให้เกิดต้นมะม่วง ตัวการสำคัญที่ทำให้เกิดต้นมะม่วงก็คือเม็ดมะม่วง เมื่อมีคนมาด่า แล้วเกิดความโกรธไม่ใช่คำด่าเป็นตัวการสำคัญ ที่ทำให้เกิดความโกรธ วิบากความโกรธที่สะสมไว้ในสันดานต่างหาก ที่เป็นต้นเหตุของความโกรธ เพราะวิบากของความโกรธในเรื่องไหนไม่มี แม้จะกระทบกับเรื่องนั้นรุนแรงสักเพียงไรความโกรธก็จะไม่เกิด อารมณ์ที่มายั่วให้เกิดความโกรธของแต่ละคน บางทีก็ไม่เหมือนกัน ทั้งนี้ก็เพราะมีวิบากมาไม่เหมือนกัน ในเรื่องความสุขความทุกข์ก็เหมือนกัน ไม่ใช่เหตุการณ์ภายนอกเป็นตัวการสำคัญที่ทำให้เกิด เช่นบางคนเมื่อผิดหวังในเรื่องความรักในขนาดเดียวกัน บางคนก็เกิดความเศร้าโศก แต่บางคนก็ไม่เกิด ทั้งนี้ก็เพราะวิบากของความทุกข์ที่สะสมไว้นั้นไม่เหมือนกัน จงจำไว้เป็นหลักสั้น ๆ ว่า เวทนา สัญญา สังขารและวิญญาณ ทุกอย่างที่เกิดขึ้นในชีวิตประ

จำวันนั้น มันเกิดมาจากวิบากของมันทั้งสิ้น

และอย่าลืมว่า วิบากเกิดขึ้นอยู่เสมอทุกขณะ บางคนก็สะสมแต่วิบากของความดีเป็นส่วนมาก ส่วนบางคนก็สะสมแต่วิบากของความชั่วเป็นส่วนมาก วิบากต่าง ๆ ที่เราสะสมไว้ในสันดาน อันนี้แหละคือสมบัติที่แท้จริงของคนเรา ดังที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสไว้ว่า เรามีกรรมเป็นสมบัติของตน ซึ่งหมายความว่าเมื่อเราทำกรรมอันใด เราจะต้องได้วิบากของกรรมอันนั้นเป็นสมบัติฝังอยู่ในวิญญาน และจะติดตามวิญญาณไปทุกหนทุกแห่ง และเมื่อเรามีวิบากอย่างไร เราก็ต้องมีโอกาสได้ใช้วิบากอันนั้น เหมือนเมื่อเรามีเงินมากน้อยแค่ไหน ก็ต้องมีโอกาสได้ใช้เงินอันนั้นแน่ และก็จะได้รับผลที่เกิดจากการใช้วิบากไม่อย่างใดก็อย่างหนึ่งแน่นอน ในความหมายอันนี้แหละ ที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสว่า เราเป็นทายาทของกรรม

วิบากของความดีและความชั่ว ที่สะสมไว้ในสันดาน อันนี้แหละคือตัวการที่สำคัญที่สุดที่ทำให้คนต้องเกิดมา ซึ่งใครจะเกิดในตระกูลไหน ในภพไหน ในภูมิไหนก็สุดแล้วแต่วิบาก กล่าวคือ ถ้ามีวิบากมาดี ก็ได้เกิดในที่ดี ถ้ามีวิบากมาไม่ดี ก็ได้เกิดในที่ไม่ดี มันเหมือนกับคนทั่ว ๆ ไป จะไปคบกับใครสนิทกับใคร ก็สุดแล้วแต่นิสัยสันดานของตัวเอง คนที่มีรสนิยมตรงกัน มีนิสัยสันดานเหมือนกัน ย่อมจะดึงดูดเข้าหากัน

และคบกันได้สนิท ซึ่งจะสนิทแค่ไหนก็ขึ้นอยู่กับความลึกซึ้งหรือเข้มข้น ของนิสัยสันดาน ในทำนองเดียวกัน คนเราเมื่อตายแล้ววิญญาณจะไปเกิดที่ไหนก็สุดแล้วแต่วิบากจะจูงไป และข้อสำคัญท่านควรจะเข้าใจอีกอย่างหนึ่งว่า กระแสของวิญญาณที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน ย่อมจะดึงดูดเข้าหากันโดยอัตโนมัติ กล่าวคือ แม้ว่าในขณะที่เราจะตาย เราจะไม่รู้สึกตัว ไม่รู้ว่าตายแล้วจะไปเกิดที่ไหนก็ตาม แต่โดยสภาพของวิญญแม้มันจะไม่รู้สึกตัวแต่มันก็ดึงดูดเข้าหากัน ถ้าหากมันเหมือนกัน และผลักดันในเมื่อมีสภาพต่างกัน กฎอันนี้และเป็นกฎที่ใหญ่มาก ซึ่งกฎที่ว่านี้ คนที่รอบรู้ในเรื่องชีวิตของอุปปาติกะ จะเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งมาก ขอให้ท่านพิจารณาถึงคำสอนของพระพุทธเจ้าอีกครั้งหนึ่งว่า:–

เรามีกรรมเป็นของตน เราเป็นทายาทของกรรม เรามีกรรมเป็นผู้ให้กำเนิด เรามีกรรมเป็นพวกพ้อง เรามีกรรมเป็นที่พึ่งอาศัย เราทำกรรมอันใดไว้ จะดีก็ตาม จะชั่วก็ตาม เราจักได้รับผลแห่งกรรมอันนั้น

สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามกรรม กรรมย่อมจำแนกสัตว์ ให้เลวและประณีต

คำสอนของพระพุทธเจ้าดังที่กล่าวนี้ ถ้าหากท่านเข้าใจซึ้ง ท่านก็จะรู้ด้วยตัวของท่านเองว่า เพราะเหตุที่เรามีหนี้ จึงต้องเกิดมาใช้หนี้ หนี้ที่ว่านี้ ก็คือวิบากของกรรมต่าง ๆ นั่นเอง

เราลองไปพิจารณาดูถึงชีวิตของคนบางคนที่มีหนี้สิน เช่นชาวนาบางคนต้องเอานาไปจำนองแล้วกู้เงินของเขามาใช้ ซึ่งตัวเองจะใช้หนี้เขาได้ก็ต่อเมื่อต้องทำงาน เพื่อจะให้ได้มาซึ่งข้าว เมื่อทำนาได้ข้าวไม่พอใช้หนี้ ก็ต้องทำต่อไปอีกจนกว่าจะหมดหนี้ เลิกไม่ได้เพราะถ้าเลิกทำนา และอาชีพอย่างอื่นก็ไม่มี นาก็จะหลุดไปเป็นของคนอื่นด้วยความจำเป็นอันนี้เขาจึงจำเป็นต้องทำนาเพื่อใช้หนี้ แต่เพราะเหตุที่เมื่อได้ข้าวมาแล้ว ก็ต้องแบ่งเอาไว้กินบ้างเอาไว้ใช้บ้าง เพราะฉะนั้น จึงมีกำลังพอที่จะทำต่อไปอีก ถ้าหากคนไหนทำมาเท่าไรก็ต้องใช้หนี้เขาหมด ไม่เหลือกินไม่เหลือใช้ ก็จะเบื่อหน่ายต่ออาชีพทำนาอย่างที่สุด

คนเรายังพอใจในการเกิด ทั้งที่รู้อยู่แล้วว่า เกิดมาแล้วจะต้องได้รับความทุกข์ต่าง ๆ มากมาย ก็เพราะในระหว่างที่เราเกิดมานั้น มันก็มีความสุขอยู่มากมายหลายอย่างเหมือนกันที่ทำให้คนเราติดและพอใจ ทำให้ลืมความทุกข์ได้เป็นบางครั้งบางคราว ซึ่งก็เหมือนกันกับชาวนา แม้จะต้องทำใช้หนี้ แต่ก็ยังมีความสุขอยู่บ้าง ที่ยังมีข้าวเหลือกินเหลือใช้บ้าง แต่อย่างไรก็ดี สำหรับคนที่มีหนี้สินมากล้นพ้นตัว หนี้เก่ายังไม่ทันจะหมด ก็ต้องกู้หนี้ใหม่ขึ้นมาอีกนั้น ย่อมจะอยู่ในความทุกข์ทรมานสิ้นกาลนาน คนที่มีหนี้สินมากมายที่ว่านี้ก็คือ สันดานเดิมที่ติดมาตั้งแต่ชาติก่อน

ที่ไม่ดีมีอยู่แล้ว และด้วยอำนาจของสันดานชั่วที่มีอยู่นี่เอง ทำให้เขาหนีจากความชั่วไม่พ้น เมื่อทำความชั่วอีก วิบากของความชั่วมันก็เกิดอีก นี่คือการสร้างหนี้ขึ้นใหม่อีก เมื่อเป็นเช่นนี้ก็ต้องได้ใช้หนี้ของกรรมชั่วอันนั้นต่อไปอีก แล้วก็สร้างหนี้ขึ้นมาอีกวนเวียนอยู่อย่างนี้ ไม่รู้จักสิ้นสุด ตัวอย่างที่ชัดที่สุดอันหนึ่งก็คือเพราะเหตุที่เรามีราคะตัณหาติดสันดานมาจาก ชาติ ก่อน มาก มายเกิดมาชาตินี้ก็ต้องมาใช้กิเลสอันนี้ หนีกิเลสอันนี้ไม่พ้น เมื่อทำตามกิเลสอันนี้ วิบากของมันก็เกิดอีก ตามกฎที่ว่า เมื่อใดราคะที่เกิดขึ้นในใจ เมื่อนั้นวิบากของมันก็เกิดขึ้นในสันดาน

กิเลสต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสันดาน อันนี้แหละคือหนี้ของชีวิต ที่บังคับให้เราต้องเกิดมา เพื่อจะได้ใช้หนี้เหล่านี้ให้หมดไป

แต่เพราะอวิชา (คือความไม่รู้จริง) ครอบงำเราอยู่เสมอคือเราไม่รู้ว่า เราเกิดมาทำไม ? เกิดมาเพื่ออะไร ? อะไรทำให้เราต้องเกิดมา ? เพราะอวิชานี้แหละ จึงทำให้เราใช้หนี้กันไม่รู้จักหมดเสียที.

เกิดมาใช้หนี้

คนมีหนี้ก็จำเป็นอยู่เองที่จะต้องทำงานเพื่อ หาเงิน มา ใช้หนี้ เมื่อหนี้ยังไม่หมด ชีวิตก็ยังไม่เป็นอิสระ หนี้ภายนอกคือหนี้เกี่ยวกับเรื่องการเงิน แม้จะมีความสำคัญอย่างไร ก็ยังไม่เท่ากับหนี้ภายในคือหนี้กิเลส หรือวิบากของกรรมต่าง ๆ

ในหนังสือวิญญาณฉบับที่แล้ว ข้าพเจ้าได้อธิบายมาแล้วว่า กิเลสต่าง ๆ หรือวิบากต่าง ๆ ที่ฝังอยู่ในสันดานนี้แหละคือตัวการสำคัญที่ทำให้คนเราต้องเกิดมา อย่าลืมว่า ชีวิตที่เกิดมาโดยไม่ต้องอาศัยพ่อแม่เหมือนอย่างในโลกมนุษย์ก็มีอยู่ ซึ่งชีวิตพวกนี้เรียกว่าอุปปาติกะ ชีวิตของพวกอุปปาติกะทั้งหลายเป็นตัวอย่างที่จะทำให้เราเข้าใจอย่างชัดเจนว่า วิบากของกรรม คือตัวการสำคัญที่สุดที่ทำให้ชีวิตต้องเกิดมา คนที่ไม่เข้าใจเรื่องชีวิตของอุปปาติกะ ก็ไม่มีทางที่จะเข้าใจถึงเรื่องการเกิดของมนุษย์ได้อย่างแท้จริง คำว่า *ไม่มีทาง* ในที่นี้หมายถึงว่า *ไม่มีทางจริง ๆ* เพราะมันเหมือนกับคนที่ตาบอดมาแต่กำเนิด ซึ่งถ้าหากเดี๋ยวนี้ก็ยังตาบอดอยู่ เขาก็จะไม่มีทางเลยที่

จะเห็นสีและแสงต่างๆ และคนที่ไม่เข้าใจเรื่องการเกิดของตัวเองอย่างแจ่มแจ้ง เขาก็ไม่มีทางที่จะรู้แจ้งในอริยสัจ ไม่มีทางที่จะบรรลุมรรคผลและนิพพาน ไม่มีทางที่จะหลุดพ้นไปจากความทุกข์ได้ การรู้แจ้งเกี่ยวกับเรื่องอุปปาติกะเป็นบทบังคับ สำหรับผู้ที่จะก้าวไปสู่ความเป็นพระอริยะทุกองค์ คือแปลว่า ถ้าไม่รู้แจ้งเกี่ยวกับเรื่องอุปปาติกะ ก็เป็นพระอริยะไม่ได้ ละสังโยชน์ เช่น สักกายทิฏฐิ เป็นต้นไม่ได้

ตามที่ข้าพเจ้าได้กล่าวมานี้ ผู้อ่านบางคนอาจจะเห็นว่าเป็นคำพูดที่ออกจะหนักไป แต่จะอย่างไรก็ตาม ข้าพเจ้าก็ขอพูดอีกครั้งหนึ่งว่า ถ้าไม่รู้แจ้งเกี่ยวกับเรื่องอุปปาติกะ ก็ไม่มีทางที่จะรู้แจ้งอริยสัจ และไม่มีทางที่จะละกิเลสได้โดยเด็ดขาด จงสังเกตว่า ข้าพเจ้าไม่ได้หมายความแต่เพียงว่ามีความเชื่อโดยไม่เข้าใจเหตุผล เพราะข้าพเจ้าใช้คำว่า *รู้แจ้ง* ซึ่งหมายถึงว่า *ต้องเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งจริง ๆ และในความรู้แจ้งที่ว่านี้จะต้องไม่มีความงมงายแฝงอยู่ด้วย* ซึ่งหมายความว่า คนที่รู้แจ้งเกี่ยวกับเรื่องอุปปาติกะนั้น จะต้องมีความเชื่อเฉพาะแต่สิ่งที่ตัวเองสามารถพิสูจน์ได้ หรือเข้าใจได้ด้วยปัญญาของตัวเอง อันไหนที่ยังพิสูจน์ไม่ได้ หรือยังเข้าใจไม่แจ่มแจ้งก็ต้องปัดออกไป ซึ่งการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องอุปปาติกะ ถ้าได้ศึกษามาจากรากฐาน

ที่ถูกต้อง เหมือนกับการเรียนวิทยาศาสตร์ฝ่ายวัตถุ ก็จะสามารถเข้าใจได้ด้วยตัวเองมาโดยลำดับ และจะไม่มีความงมงายแฝงอยู่เลย ขอให้ศึกษาพุทธพจน์ดังต่อไปนี้ให้ละเอียด

โก อิมํ ปฐวึ วิเชสฺสติ
ยมโลกญฺจ อิมํ สเทวกํ
เสโข ปฐวึ วิเชสฺสติ
ยมโลกญฺ จ อิมํ สเทวกํ

พระพุทธเจ้าได้ตรัสถามว่า ใครจักรู้แจ้งซึ่งแผ่นดินนี้ จักรู้แจ้งซึ่งยมโลก ซึ่งโลกนี้พร้อมทั้งเทวโลก

และพระพุทธเจ้าก็ได้ตรัสตอบเองว่า พระเสขะจักรู้แจ้งซึ่งแผ่นดินนี้ พระเสขะจักรู้แจ้งซึ่งยมโลก ซึ่งโลกนี้พร้อมทั้งเทวโลก

พุทธพจน์ที่กล่าวมานี้ มีอยู่ในคัมภีร์ธรรมบทภาค ๓ หน้าแรก ผู้ที่เป็นเปรียญจะต้องได้ผ่านพุทธพจน์บทนี้ทุกคน พุทธพจน์ที่อ้างมานี้แหละเป็นหลักฐานที่จะยืนยันให้เห็นว่า การรู้แจ้งเกี่ยวกับเรื่องอุปปาติกะ เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้ที่จะก้าวขึ้นไปสู่ความเป็นพระอริยะ ถ้าไม่รู้แจ้งเรื่องอุปปาติกะก็เป็นพระอริยบุคคลไม่ได้ เพราะคำว่า เสขะ ในที่นี้ หมายถึง พระอริยบุคคลตั้งแต่พระโสดาบันขึ้นไป

คำว่า รู้แจ้งซึ่งแผ่นดินนี้ หมายถึง การรู้แจ้งเรื่องอัตภาพนี้ หรือชีวิตนี้ว่า ชีวิตนี้เกิดขึ้นมาได้อย่างไร มีกฎเกณฑ์อย่างไรบ้าง

คำว่า รู้แจ้งซึ่งยมโลก หมายถึง การรู้แจ้งเรื่องอบายภูมิทั้ง ๔

คำว่า โลกนี้ หมายถึง โลกมนุษย์นี้ ส่วนคำว่า เทวโลก หมายถึง โลกสวรรค์ ชั้นกามาพจร ๖ ชั้น ซึ่งเป็นสวรรค์ของผู้ที่ยังเกี่ยวข้องอยู่ในกาม และหมายถึงสวรรค์ชั้นพรหมโลกทั้ง ๑๖ ชั้นอีกด้วย

อนึ่ง ในพระไตรปิฎกเล่มที่ ๒๓ หน้า ๓๑๔ พระพุทธเจ้าก็ได้ตรัสยืนยันไว้ว่า ถ้าพระองค์ไม่ทรงรู้แจ้งแทงตลอดเกี่ยวกับเรื่องอุปปาติกะทุกๆ อย่างแล้ว พระองค์ก็จะไม่ทรงยืนยันว่าพระองค์ได้บรรลุอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ ซึ่งสำนวนในคัมภีร์ได้กล่าวไว้ดังนี้

ภิกษุทั้งหลาย อธิเทวญาณทัสนะ ซึ่งมีปริวัฏ ๘ ของเรา ถ้ายังไม่บริสุทธิ์ดีเพียงใด เราก็ไม่ปฏิญญาณว่า เราได้บรรลุอนุตรสัมมาสัมโพธิญาณ ในโลกนี้ ในเทวโลก ในมารโลก ในพรหมโลก ในหมู่ประชาซึ่งมีทั้งสมณพราหมณ์ เทวดาและมนุษย์ทั้งหลายฯลฯ

คำว่า อธิเทวญาณทัสนะ ในที่นี้หมายถึง การรู้การเห็นเกี่ยวกับเรื่องเทวดาทั้งหมด การรู้แจ้งเกี่ยวกับเรื่องอุปปาติกะเป็นรากฐานสำคัญที่สุดที่จะทำให้เรารู้ว่า *วิญญาณที่เป็นปัจจัยให้เกิดนามรูป* และทำให้เข้าใจว่า *ชีวิตทุกประเภทเป็นผลที่มาจากวิบากของกรรม* กล่าวคือถ้ายังมีกิเลสยังมีวิบากของกรรมอยู่ ตายแล้วจะไม่สูญ จะตายก็แต่เพียงแค่ร่างกายเท่านั้น ส่วนวิญญาณยังอยู่ วิบากยังอยู่ เมื่อวิญญาณยังอยู่ วิบากยังอยู่ วิญญาณก็จะสร้างร่างกายขึ้นมาอีกตามวิบาก ซึ่งใครจะเกิดขึ้นมาเป็นอะไร จะดีชั่วอย่างไรก็สุดแล้วแต่วิบาก
ซึ่งใครจะเกิดขึ้นมาเป็นอะไร จะดีชั่วอย่างไรก็สุดแล้วแต่วิบาก
ซึ่งอยู่ในวิญญาณ ความเข้าใจเรื่องนี้เป็นรากฐานสำคัญที่สุดที่จะนำไปสู่การรู้แจ้งอริยสัจ นำไปสู่การละกิเลส อย่าลืมว่าต้องเข้าใจอย่างแจ่มแจ้งด้วย

อนึ่ง สำหรับคนที่เข้าใจเรื่องวิบากอย่างลึกซึ้ง เขาจะมีความรู้สึกอย่างหนึ่งว่า การที่เราจะเกิดมาเป็นอะไร จะมีความสุขหรือความทุกข์เป็นประการใด มันขึ้นอยู่กับตัวเองทั้งสิ้น เขาจะเกิดอีกหรือไม่เกิด จะเกิดในโลกนี้หรือในโลกไหน มันก็ขึ้นอยู่กับตัวเองทั้งสิ้น และมีความรู้สึกอย่างลึกซึ้งอีกอย่างหนึ่งว่า เพราะเรามีหนี้จึงต้องเกิดมา

เพื่อใช้หนี้ ถ้าไม่อยากเกิดก็ต้องพยายามใช้หนี้ให้หมด หนี้ที่ว่านี้ก็คือกิเลสหรือวิบากต่าง ๆ

อันที่จริง ถ้าหากเราเกิดมาแล้วไม่ต้องแก่ ไม่ต้องเจ็บ ไม่ต้องตาย และไม่มีความทุกข์ต่าง ๆ การเกิดมาเป็นมนุษย์ก็จะเป็นสิ่งที่ประเสริฐ แต่ความเป็นจริงเมื่อเกิดมาแล้วมีแต่ความทุกข์ต่าง ๆ มากมาย ซึ่งคนส่วนมากไม่รู้ว่าความทุกข์เท่าที่เรามีอยู่กันทุกวันนี้มีทางที่จะเอาชนะได้ ถ้าหากเราเอาชนะวิบากของตัวเองได้ เราสามารถที่จะมีชีวิตอย่างอิสระและอย่างมีความสุขจริง ๆ และชีวิตที่ว่านี้ มนุษย์ส่วนมากมองไม่เห็น และคิดว่าไม่มีทางที่จะเป็นไปได้ ก็เลยไม่สนใจ แต่กลับมาคิดว่าไหน ๆ เกิดมาก็ต้องทุกข์ ไม่มีทางหลีกเลี่ยงได้ เพราะฉะนั้นจึงพยายามหาโอกาสที่จะแสวงหาความสุขกันอย่างเต็มที่ ถ้าหากมีเวลาหรือมีโอกาส แม้ว่ามันจะเป็นระยะเวลาสั้น ๆ ก็ตาม ซึ่งคนเหล่านี้หารู้ไม่ว่าการแสวงหาความสุขอย่างที่ตัวเองเข้าใจกันนั้น ที่แท้กลับเป็นการสร้างความทุกข์ให้เกิดขึ้นในภายหลัง และความทุกข์อย่างที่เราได้รับกันอยู่ทุกวันนี้ก็เนื่องมาจากการแสวงหาความสุขในทางที่ผิดนั่นเอง

มีกฎตายตัวอยู่อย่างหนึ่งว่า ถ้าเราสามารถที่จะทำใจของเราให้เป็นสุขอยู่เสมอ ไม่ว่าจะอยู่ในเหตุการณ์ใด ๆ ก็ตาม

เช่น อดอยาก เจ็บป่วยอย่างทรมาน ถูกแกล้ง ถูกใส่ความ ได้รับโทษโดยไม่เป็นธรรม ถูกเขาฆ่าอย่างนี้เป็นต้น ถ้าหากคนไหนทำใจให้เป็นสุขได้ในเมื่อประสบกับเหตุการณ์เหล่านี้ เขาก็จะพ้นไปจากความทุกข์ทุก ๆ อย่าง เช่นความยากจน ความแก่ ความเจ็บ ความตาย ความวิบัติพลัดพรากต่าง ๆ ทั้งนี้เพราะอะไร ? ก็เพราะว่าถ้าวิบากของความทุกข์ในใจไม่มี ความทุกข์ก็จะเกิดขึ้นอีกไม่ได้ในทำนองเดียวกัน ถ้าวิบากของความโกรธในสันดานไม่มี ใคร ๆ ก็ไม่อาจจะทำให้โกรธได้

การที่คนเราประสบกับเหตุการณ์ที่ร้ายแรงแล้วเกิดความทุกข์นั้น ไม่ใช่เหตุการณ์เป็นผู้ก่อให้เกิด เหตุการณ์เป็นเพียงสิ่งกระตุ้นเท่านั้น ส่วนต้นเหตุจริง ๆ ก็คือวิบากของความทุกข์ที่สะสมเอาไว้ อย่าลืมว่า ทุกครั้งที่ความทุกข์ทางใจเกิดขึ้น วิบากของมันจะต้องเกิดในสันดานเสมอ เพราะฉะนั้น ถ้าหากบุคคลใดถูกเขาว่าหน่อยก็โกรธไม่สบายใจ ของหายหน่อยก็เป็นทุกข์ลำบากหน่อยก็เป็นทุกข์ ถ้าหากคนไหนจิตใจเป็นทุกข์ ก็แสดงให้เห็นว่าได้สะสมวิบากของความทุกข์ไว้มากเหลือเกิน วิบากของความทุกข์ที่มีอยู่ในสันดานนี่แหละ คือตัวการสำคัญที่สุดที่ทำให้คนเราต้องเกิดมาประสบกับความแก่ ความเจ็บป่วยและอายุสั้น รวมทั้งเป็นสาเหตุที่ทำให้สมอง

และสติบัญญาถูกจำกัด ไม่อาจที่จะเข้าใจสิ่งที่ลึกซึ้ง หรือสิ่งที่เร้นลับต่าง ๆ และเพราะเหตุที่ยังมีวิบากของความทุกข์อยู่ในสันดานยังไม่สามารถที่จะทำใจให้เป็นสุขได้ทุกๆโอกาส ไม่ว่าจะอยู่ในฐานะหรือในภาวะใด ๆ อันนี้แหละคือสาเหตุสำคัญอีกอันหนึ่ง ที่บังคับให้เราต้องเกิดมาเป็นมนุษย์ หรือในกรณีที่ร้ายแรงก็ทำให้ไปเกิดในอบายภูมิ ครั้นแล้วก็ต้องทำให้ได้รับความทุกข์ต่าง ๆ หนีความทุกข์ไม่พ้น และจะเป็นอย่างนี้ไปทุกชาติ ๆ ตราบใดที่วิบากของความทุกข์ยังไม่หมดสิ้นไปจากสันดาน

ถ้าหากเราเข้าใจเรื่องวิบากของความทุกข์ ดังที่กล่าวมานี้แจ่มแจ้ง เราก็จะเข้าใจได้โดยไม่ยากว่า ตัณหาอุปาทาน คือต้นเหตุแห่งความทุกข์ การดับตัณหาอุปาทานเสียได้คือความพ้นทุกข์ ทั้งนี้ก็เพราะว่า ถ้าหากยังมีตัณหาอุปาทานอยู่ ทุกครั้งที่ผิดหวัง จะต้องเกิดความทุกข์เสมอ จะห้ามไม่ให้ทุกข์ทางใจเกิดขึ้นนั้นเป็นสิ่งที่เป็นไปไม่ได้ ถ้ามีตัณหาอุปาทานหยาบหรือรุนแรงทุกข์ก็จะยิ่งมีมากขึ้น

ตัณหาหมายถึงความอยากที่เราควบคุมไม่ได้ จะให้เป็นไปตามเหตุผลไม่ได้ ตัวอย่างเช่น คนที่ติดบุหรี่หรือติดสุรา เมื่อเกิดความอยากสูบหรืออยากดื่มขึ้นมาแล้ว ก็ต้องแพ้มัน ทั้งที่รู้อยู่ว่า การสูบหรือการดื่มเป็นสิ่งที่ไม่ดี แต่ก็ตัดไม่ได้

ซึ่งแสดงว่าตัณหามีมาก แต่ถ้าหากเมื่ออยากสูบหรืออยากดื่มขึ้นมา เมื่อรู้สึกว่าความอยากอันนี้ไม่ดี ก็ระงับได้ทันที ก็หมายความว่าตัณหาในเรื่องนี้มีน้อยจึงพอควบคุมได้ ถ้าหากไม่มีตัณหาเลย ก็หมายความว่า ความอยากสูบหรืออยากดื่มไม่มีเลย สรุปความว่า สิ่งใดที่เรามองเห็นแล้วว่ามันไม่ดี ความอยากในเรื่องนั้นจะไม่เกิด อย่างนี้เรียกว่าตัณหาไม่มี แต่สิ่งใดทั้งที่รู้ว่าไม่ดีนำความทุกข์นำความเสื่อมเสียมาให้ แต่ก็ยังอยากที่จะทำหรืออยากที่จะได้ความอยากอย่างนี้แหละคือตัวตัณหา ขอให้สังเกตดูว่าคนที่มีตัณหาเมื่อได้ก็ดีใจ และทำให้เกิดความอยากต่อไปอีก แต่ถ้าไม่ได้ก็เสียใจ ครุ่นคิดอยู่เสมอปัดความคิดที่อยากได้นั้นออกไปไม่ได้ ความทุกข์จึงได้เกิดแล้วเกิดอีก อย่าลืมว่า ทุกครั้งที่มีความทุกข์ทางใจเกิด วิบากจะต้องเกิด ผลร้ายแห่งวิบากของความทุกข์มีอยู่อย่างไร ขอได้โปรดย้อนไปอ่านอีกครั้งหนึ่งแล้วท่านจะรู้สึกว่า ตัณหาคือต้นเหตุแห่งความทุกข์จริง ๆ การดับตัณหาเสียได้คือความพ้นทุกข์

อุปาทานหมายถึงความยึดถือในทางที่ผิด ยึดถือไม่ถูกต้องตามความเป็นจริง ยึดถือโดยไม่มีเหตุผล ตัวอย่างเช่นร่างกายโดยความเป็นจริงแล้ว มันไม่ใช่ตัวเราหรือของเรา ความปรารถนาหรือความต้องการต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

ในใจทุกอย่างก็ไม่ใช่ของของเรา แต่แล้วก็อดยึดไม่ได้ว่าร่างกายเป็นตัวเรา เป็นของของเรา และถือว่าเรามีความปรารถนา เรามีความต้องการอย่างนั้นอย่างนี้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีความยึดถือความปรารถนาหรือความต้องการต่าง ๆ เหล่านั้นเป็นของของเรา รูป เวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ สิ่งเหล่านี้ทั้งหมดไม่เที่ยง เป็นทุกข์ มีความแปรปรวนเป็นธรรมดา ถ้าปล่อยวางเสียได้ ไม่ยึดถือเอาสิ่งเหล่านี้ว่าเป็นตัวเราหรือของของเรา ก็จะทำให้พ้นทุกข์ได้โดยเด็ดขาด พ้นจากความทุกข์ทุก ๆ อย่าง บางคนแม้จะรู้สึกอย่างนี้อยู่บ้าง แต่แล้วก็อดยึดถือไม่ได้ นี่แหละคืออุปาทาน และท่านจะเห็นได้ว่า คนที่มีอุปาทาน คือมีความยึดถืออะไรอย่างผิด ๆ ปล่อยวางไม่ได้นั้น จะต้องประสบกับความทุกข์บ่อย ๆ จะไม่มีทางพ้นจากความทุกข์ไปได้เลย

สิ่งที่น่าสังเกตอีกอย่างหนึ่งก็คือ โดยธรรมดาคนทั่วไปมีตัณหาอุปาทานครอบงำจิตใจไว้อย่างมิดชิด คล้ายกับคนอยู่ในห้องแล้วปิดประตูหน้าต่างสนิทหมดทุกบาน รวมทั้งอุดช่องเล็กช่องน้อยทั้งหมด แสงสว่างแม้แต่นิดหนึ่งก็ลอดเข้ามาไม่ได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ ภายในห้องก็จะต้องมืดสนิท มองไม่เห็นอะไร ซึ่งในเวลาเดียวกันนั้น ภายนอกสว่างทำให้มองเห็นสิ่งต่าง ๆ ได้มากมาย คนที่มีตัณหาอุปาทานเกิดขึ้น

เสมอทุกขณะจิต ไม่มีแม้แต่ขณะเดียวที่ตัณหาอุปาทานจะไม่เกิด สำหรับคนที่อยู่ในภาวะอย่างนี้ มันก็เหมือนกับคนที่อยู่ในห้องมืด ดังที่กล่าวมา เพราะฉะนั้น เขาจึงไม่มีทางที่จะรู้สึกได้ว่าตัณหาอุปาทานทำให้เขาไม่รู้ว่า ตัวเขาเองนั้นไม่จำเป็นที่จะต้องเกิดมาประสบกับความทุกข์ต่าง ๆ เหมือนอย่างที่เป็นอยู่ เขามีทางที่จะหนีไปให้พ้นจากความทุกข์ได้โดยไม่ยากเลย เขาไม่จำเป็นที่จะต้องเกิดมาแล้วแก่เจ็บและตาย เหมือนอย่างที่เป็นกันอยู่ทั่วไป ชีวิตที่มีความสมบูรณ์ ไม่อดอยาก ไม่มีความลำบาก ไม่มีความหลงใหล แต่มีความรอบรู้สิ่งต่าง ๆ ตามความเป็นจริง และสามารถที่จะรู้อะไรต่าง ๆ ได้โดยไม่ยาก ชีวิตอย่างนี้มีอยู่ และก็มีอยู่ใกล้ ๆ ตัวเขาเอง เพียงแต่เขาสลัดตัณหาอุปาทานออกไปให้พ้นจากจิตใจของเขาเพียงชั่วระยะหนึ่ง ซึ่งเท่ากับเป็นการเปิดประตูหน้าต่างให้แสงสว่างลอดเข้ามา เพียงแค่นี้เท่านั้น เขาก็จะรู้จักตัวของเขาเอง ซึ่งไม่ใช่ตัวตนอันนี้ แล้วเขาก็จะโล่งอกหรือสบายใจอย่างยิ่งที่รู้สึกตัวว่า ชีวิตที่แท้จริงของเขานั้นเป็นอีกอย่างหนึ่ง ไม่ใช่ชีวิตอย่างที่เขายึดถืออยู่ทุกวันนี้

คนที่เคยมีหนี้ ได้รับความทุกข์ทรมานเพราะการมีหนี้มาแล้ว เมื่อใดเขาได้ใช้หนี้หมด เขาก็จะรู้สึกว่าการมีหนี้นั้นเป็นสิ่งที่ทรมานอย่างยิ่ง เขาต้องทำงานต่าง ๆ ด้วยความจำเป็น เพื่อ

หาเงินมาใช้หนี้ จะไม่ทำก็ไม่ได้ แต่มาบัดนี้ไม่มีความจำเป็นอย่างไรที่จะต้องไปทำงานในแบบเดิม เพราะหนี้หมดแล้ว ในทำนองเดียวกันคนที่ได้ทำลายวิบากของความทุกข์วิบากของกิเลสต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสันดานให้หมดสิ้นไปแล้ว เขาก็จะรู้สึกว่า ไม่มีความจำเป็นอย่างไร ที่จะต้องเกิดมาเหมือนอย่างที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ แต่ถ้าจะเกิดอีกก็ได้ แต่ไม่ใช่เพราะความจำเป็นบังคับ หากแต่มีความเมตตากรุณาในมนุษย์ชาติอย่างลึกซึ้ง มีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือมนุษย์และสัตว์ทั้งหลายให้พ้นจากความทุกข์ เหมือนอย่างที่ตนเองได้พ้นมาแล้ว บุคคลประเภทนี้ เขาจะเหลือกิเลสเอาไว้บ้างสำหรับเป็นสื่อเพื่อให้กลับมาเกิดในโลกมนุษย์ แต่ถึงกระนั้นพื้นฐานแห่งจิตใจของเขาส่วนใหญ่สูงกว่ามนุษย์โดยทั่วไปอย่างชนิดที่จะเปรียบเทียบกันไม่ได้เลย บุคคลประเภทนี้ก็คือพระโพธิสัตว์ทั้งหลายซึ่งมีน้อยมาก ส่วนบุคคลเหล่าอื่นทั้งหมดถูกความจำเป็นบังคับให้ต้องกลับมาเกิดแล้วเกิดอีก ตราบใดที่หนี้ยังมีอยู่ ถึงแม้จะทุกข์ยากลำบากอย่างไร ถ้าหนี้ไม่หมดก็หนีไม่พ้น ท่านทั้งหลายลองพิจารณาดูว่าจะมีลูกหนี้คนไหนที่เขาไม่อยากจะหมดหนี้ เขาต้องทำงานก็เพื่อต้องการจะใช้หนี้ให้หมด เขามีความจำเป็นบังคับจึงต้องทำงาน ในทำนองเดียวกัน คนทั้งหลายที่เกิดมาในโลกนี้ รวมทั้งสัตว์ทั้งหลายก็เหมือนกันตัวเขา

เอง เขาไม่รู้ว่า *ทำไมเขาจะต้องเกิดมา? เขาเกิดมาทำอะไร? เกิดมาเพื่ออะไร?* แต่แน่ละ ถ้าคนไหนเข้าใจเรื่องการเกิด โดยเฉพาะผู้ที่รู้แจ้งว่า ชีวิตนี้เป็นผลที่เกิดมาจากวิบากของกรรม ถ้ารู้อย่างนี้แล้วเขาก็จะรู้สึกอย่างชัดเจนว่า เขาเกิดมาก็เพื่อจะมาใช้หนี้ให้หมด หนี้ที่เกิดจากความไม่รู้แจ้งในเรื่องของชีวิต หนี้ที่หลงสร้างขึ้นมาไม่รู้จักหมดจักสิ้น กล่าวคือหนี้เก่ายังไม่ทันจะหมดก็สร้างหนี้ใหม่ขึ้นมาอีก อย่าลืมว่า คนที่จะรู้แจ้งว่า ชีวิตเป็นผลที่เกิดมาจากวิบากของกรรม จะต้องเป็นคนที่รู้แจ้งเกี่ยวกับเรื่องอุปปาติกะ เพราะชีวิตของพวกอุปปาติกะเท่านั้นที่จะเป็นข้อพิสูจน์ให้รู้ว่า ชีวิตนี้เกิดมาจากวิบากของกรรมจริง ๆ พ่อแม่และธรรมชาติไม่ใช่ผู้ให้กำเนิดชีวิต ถ้าคนไหนยังไม่เข้าใจเช่นนี้ เขาก็จะไม่มีทางที่จะรู้สึกว่า หน้าที่ที่แท้จริงของเขาก็คือการพยายามใช้หนี้สินให้หมด.

ความตายคืออะไร

ปัญหาข้อนี้ เป็นปัญหาที่ทุกคนสงสัย และต้องการอยากจะทราบความจริงด้วยกันทั้งนั้น เนื่องจากทุกคนกลัวตาย และไม่ทราบว่าตายแล้วจะเป็นอย่างไร ? และคนส่วนมากก็รู้สึกกันว่า ความตายเป็นความเปลี่ยนแปลงที่ใหญ่หลวงและน่ากลัวมาก แม้ว่าจะมีบางคนพูดว่า ฉันไม่กลัวตาย คนประเภทนี้ เมื่อถึงคราวจะตายเข้าใจจริง ๆ ก็กลัวตายและกลัวมากด้วย การที่ที่เขาพูดเช่นนั้นก็เพราะเข้าใจว่า ความตายคือความสิ้นสุดของทุกสิ่งทุกอย่าง เมื่อตายแล้วก็หมดเรื่อง เพราะฉะนั้นเขาจึงพูดว่าไม่กลัวตาย การที่ทุกคนกลัวตายก็เพราะมีหลักอยู่ว่า ทุกคนรักตัวเอง ทุกคนไม่อยากตาย และในเมื่อไม่รู้ว่า ตายแล้วจะเป็นอย่างไร คนประเภทนี้ย่อมต้องกลัวมาก ที่เขาพูดว่า ตายแล้วก็หมดเรื่อง หมดทุกข์ ความเข้าใจอันนี้ไม่ใช่เกิดจากความรู้แจ้ง แต่เกิดจากการสันนิษฐานเอาเอง ที่เห็นคนตายแล้วไม่มีความรู้สึกไม่รู้เรื่องรู้ราวอะไรทั้งสิ้น เพราะฉะนั้นจึงเข้าใจเอาเองว่า ตายแล้วก็หมดเรื่อง แต่ข้อสันนิษฐานอันนี้มันขัดแย้งกับความรู้สึกภายในที่ว่า คนเราทุกคนรักชีวิตของตัวเองยิ่งกว่าอะไรทั้งหมด

และไม่อยากตายด้วยกันทั้งนั้น เพราะฉะนั้นเมื่อถึงคราวจริง ๆ จึงอดกลัวไม่ได้ ในเมื่อยังไม่รู้แจ้งเกี่ยวกับความตาย มันเหมือนกับคนที่จะไปเมืองนอก ถ้าคนไหนมีความรู้ ภาษาต่างประเทศดี เข้าใจถึงเรื่องราวที่ตนเองจะต้องไปประสบอยู่บ้างแล้ว เขาก็ไม่กลัวในอันที่จะไป ส่วนคนที่ไม่รู้อะไรเลยเกี่ยวกับเรื่องเมืองนอก ภาษาต่างประเทศก็ไม่รู้ ถ้าจะต้องไปคนเดียว แน่นอนเหลือเกินว่าเขาไม่อยากจะไป แม้จะจ้างให้ไปก็จะไม่ยอมไป คนส่วนมากจะเป็นเช่นนี้ เรื่องความตายเป็นสิ่งที่มืดมน ยิ่งกว่าการไปเมืองนอกหลายเท่า ฉะนั้นคนที่ไม่รู้อะไรเกี่ยวกับความตายเพียงแต่สันนิษฐานเอาเองนั้น เรื่องที่จะไม่กลัวตาย เป็นอันไม่มี

คนส่วนมากคิดว่า ความตายเป็นความเปลี่ยนแปลงที่ยิ่งใหญ่มาก เป็นการพลัดพราก และเป็นการสูญเสียทุกสิ่งทุกอย่าง ฉะนั้นความตายจึงเป็นเรื่องที่มนุษย์และสัตว์ทุกตัวตนกลัวกันมาก แต่ความเป็นจริง ความตายไม่ใช่เป็นความเปลี่ยนแปลงที่มากมายอะไรนัก โดยเฉพาะในด้านจิตใจหลังจากตาย กับก่อนตาย สภาพจิตใจโดยส่วนใหญ่จะคงอยู่ในรูปเดิม แม้แต่ร่างกายโดยรูปร่างภายนอก ก็เหมือนเดิมทุกอย่าง ถ้าเขาตายแล้วยังอยู่ในโลกมนุษย์ เพราะฉะนั้นจึงมีคนเป็นจำนวนมาก ทั้งที่ได้ตาย

จากโลกมนุษย์แล้ว ก็ยังเข้าใจว่าตัวเองยังไม่ตาย ซึ่งคนประเภทนี้ พระพุทธเจ้าทรงเรียกว่า สมมุฬฺโห กาลํ กโรติ ตามศัพท์แปลว่า เป็นผู้หลงตาย ซึ่งหมายความว่า ก่อนจะตายก็ไม่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องโลกหน้า ตายไปแล้วก็ยังไม่รู้ว่าตัวเองได้ตายไปแล้วจากโลกมนุษย์ คนประเภทนี้พื้นเดิมเป็นพวกที่เข้าใจว่าตายแล้วสูญ เข้าใจว่าตายแล้วหมดเรื่อง ทุกวันนี้ คนที่ตายไปแล้วไม่รู้ตัวว่าตายมีมากกว่าในสมัยก่อนมากมาย ผู้ที่ตายแล้วไม่รู้ตัวว่าตายนี้ เป็นบุคคลที่น่าสงสารมาก เพราะตลอดเวลาที่เขายังหลงเข้าใจผิดอยู่เช่นนั้น เขาจะไม่ได้รับความสุขเลย เขาจะปรับปรุงตัวให้เข้ากับชีวิตในโลกนั้นไม่ได้ แม้จะมีผู้รู้ในโลกนั้นแนะนำสั่งสอนก็ยากที่จะเข้าใจ ถ้าเทียบกับคนโลกมนุษย์ ก็เปรียบได้กับพวกที่มีปัญญาอ่อน (idliot)

โดยหลักความจริง ชีวิตทุกชีวิตเป็นผลที่เกิดมาจากวิบาก สภาพสิ่งแวดล้อมก็เกิดมาจากวิบาก ฐานะภายนอกทุกอย่างก็เกิดมาจากวิบาก วิบากเป็นสิ่งที่ไม่ตาย วิบากคืออำนาจสร้างสรรค์ทุกสิ่งทุกอย่างสำหรับผู้ที่เข้าใจหลักเหล่านี้ดี ก็เห็นว่าความตายไม่ใช่สิ่งที่น่ากลัว ความตายไม่ใช่เป็นความเปลี่ยนแปลงที่ใหญ่หลวง ความตายไม่ใช่เป็นความสูญเสียทุกสิ่งทุกอย่างตรงกันข้าม ความตายเป็นความงอกงามของชีวิต เป็นการปรับ

ปรุงชีวิตให้เหมาะสมเสียใหม่ คนที่ตายก็เปรียบเหมือนใบไม้เก่าที่ล่วงไป ครั้นแล้วก็จะมีชีวิตอย่างเดียวกันนั้นแหละเกิดขึ้นมาอีก ซึ่งเปรียบเหมือนใบไม้ใหม่งอกขึ้นมาอีก ตราบใดที่รากมันยังอยู่ ต้นมันยังดี กิ่งหักหรือใบร่วงย่อมหมายถึง จะมีกิ่งใหม่ใบใหม่งอกขึ้นมาอีกจงพิจารณาดูให้ดีว่า :–

การที่ใบร่วงหรือกิ่งหัก มันเป็นการเปลี่ยนแปลงที่น่ากลัวเป็นความสูญเสียทุกสิ่งทุกอย่างจริงหรือไม่ ? ชีวิตของคนเราก็เหมือนกัน ตราบใดวิบากยังอยู่ วิญญาณยังอยู่ ความตายไม่ใช่เป็นการสูญเสียแต่อย่างใดเลย

คนส่วนมากเมื่อเห็นเด็กที่เกิดใหม่ย่อมจะดีใจ แม้จะไม่ใช่ลูกของตัวเองก็ตาม เพราะชีวิตเด็กเป็นชีวิตที่กำลังจะเจริญงอกงามขึ้นมาทุกสิ่งทุกอย่างกำลังจะตั้งต้นขึ้นมาอีกขอให้พิจารณาดูเด็กในโลกนี้ ทุกคนก่อนที่จะมาเกิด ก็ไม่ทราบมาก่อนว่า ตัวเองต่อไปภายหน้าจะเป็นอย่างไรเหมือนกับมนุษย์เราไม่รู้ว่าตายแล้วจะเป็นอย่างไร แต่เด็กที่เกิดใหม่ทุกคนก็เป็นบทเรียนที่มีค่า ทำให้เรารู้จักชีวิตได้อย่างลึกซึ้ง เด็กบางคนเกิดมาในท่ามกลางสิ่งแวดล้อมมีทุกสิ่งทุกอย่างไว้คอยต้อนรับเขาอย่างดีแต่เด็กบางคน ก็ตรงกันข้าม ขอให้พิจารณาดูให้ซึ้งว่า เด็กที่เกิดขึ้นมาในโลกนี้ จะว่าเป็นสิ่งที่น่ากลัวก็ได้ เพราะเด็กทุกคนช่วยตัวเอง ไม่ได้ชีวิตของ

เด็กต้องขึ้นอยู่กับแม่พ่อและคนอื่น ๆ อีกหลายคน แต่ถึงกระนั้น เราก็พบว่า สำหรับเด็กที่มีวิบากมาดี เมื่อเขาเกิดมาในโลกนี้ แม้จะมาอย่างไม่รู้อะไรเลย แต่เด็กที่มีบุญก็จะไม่มีความลำบากอะไรถึงกับต้องเป็นห่วงหรือหวาดกลัว เหมือนกับคนส่วนมากที่คิดว่าความตายเป็นสิ่งที่น่ากลัว เพราะไม่รู้ว่าตายแล้วจะเป็นอย่างไร แต่ถ้าหากเขารู้แจ้งว่า เมื่อตายแล้วก็ต้องเกิดอีก และชีวิตที่เกิดใหม่จะเป็นอย่างไร มันขึ้นอยู่กับวิบาก เขาก็จะไม่ค่อยกลัว

ความตาย จะเป็นสิ่งที่น่ากลัวจริงหรือไม่? ขอให้พิจารณาดูจากเด็กที่เพิ่งเกิดมาในโลกนี้ หรือไม่เช่นนั้นก็ขอให้พิจารณาดูคนที่ไปเมืองนอก คนที่รู้เรื่องเมืองนอกดี รู้ภาษาต่างประเทศดี และเตรียมตัวไว้พร้อมแล้ว เขาจะไม่กลัวเรื่องไปต่างประเทศเลย เพราะการไปต่างประเทศนี้ มันก็คล้าย ๆ กับอยู่ในเมืองของตัวเอง ขอให้สังเกตว่า ตัวเราที่อยู่ในเมืองไทย กับตัวเราไปอยู่ต่างประเทศ ก็คือคน ๆ เดียวกัน นิสัยใจคออย่างเดียวกัน รูปร่างหน้าตาก็คน ๆ เดียวกัน ถึงแม้ว่าโดยปรมัตถ์ทั้งร่างกายและจิตใจจะมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ทุกขณะจิตก็ตาม แต่โดยหลักส่วนใหญ่แล้ว เราก็ยังจำได้ว่าเป็นคน ๆ เดียวกัน

ในการไปต่างประเทศ บางคนก็อาจจะได้พบกับคน–ไทยด้วยกัน ได้ไปพบกับคนที่เคยรู้จักกันมาก่อน แต่บางคน

อาจจะไม่ได้พบกับคนชาติเดียวกันหรือคนที่เคยรู้จักกัน มาก่อนเลย ส่วนมากเราต้องไปอยู่ในท่ามกลางคนแปลกหน้า แต่ถ้าหากเขาเป็นคนมีความรู้ และได้เตรียมตัวไว้ก่อนแล้วเราก็จะไม่มีความลำบากในการที่ต้องอยู่ท่ามกลางคนแปลกหน้า และบางคน ก็อาจจะสนุกเพลิดเพลินจนลืมบ้านของตนเอง แต่บางคนก็อาจจะตรงกันข้าม *การตายก็เหมือนกับการไปเมืองนอก เหมือนกับใบไม้ที่ผลัดใบใหม่* ฉะนั้นความตายจึงไม่ใช่สิ่งที่น่ากลัว ถ้าหากเราได้ศึกษาให้รู้อย่างแจ่มแจ้งเสียก่อนว่า ความตายคืออะไร? ชีวิตหลังจากตายเป็นอย่างไร ? คนที่รู้แจ้งในเรื่องนี้และได้เตรียมตัวไว้ก่อนแล้ว คนประเภทนี้เท่านั้นที่ไม่ค่อยกลัวตาย ส่วนคนที่พูดว่าคนเราตายแล้วก็หมดเรื่อง เพราะสันนิษฐานเอาเองนั้นกลัวตายทุกคน

ตามหลักพระพุทธศาสนา ถือเป็นหลักตายตัวทีเดียวว่า "คนที่ยังมีตัณหาอยู่ในสันดานย่อมมีความกลัวตาย" ฉะนั้น คนที่คิดหรือเป็นห่วงในเรื่องทรัพย์สมบัติในเรื่องตัวเองอยู่ และมีความเห็นว่า คนเราตายแล้วก็สูญหมดเรื่องราวทุกอย่างนั้น จะต้องมีความกลัวตายอย่างแน่นอน จะกลัวมากหรือน้อยก็อยู่ที่ตัณหามีมากหรือน้อย และตัณหาจะมากหรือน้อยก็ขึ้นอยู่กับอวิชา เพราะตัณหาเกิดจากอวิชา ฉะนั้นผู้ที่มีอวิชาเบา

บาง คือเข้าใจเรื่องชีวิตตามความเป็นจริงอยู่บ้าง ความกลัวตายจึงมีน้อย

ในหนังสือวิญญาณฉบับเดือนตุลาคมที่แล้วมานี้ ข้าพเจ้าได้อธิบายเกี่ยวกับเรื่องความตายยังไม่หมด เพราะข้อความตามที่เทพเจ้าองค์หนึ่งได้อธิบายให้ฟังนั้น ยังมีอีกหลายแง่ที่ควรจะทำความเข้าใจให้กระจ่างโดย เฉพาะ อย่าง ยิ่งคือ ความ เปลี่ยน แปลงของร่างกายหลังจากตาย และสภาพของจิตใจหลังจากตาย ประเด็นทั้งสองอย่างนี้มีข้อที่แตกต่างกันอยู่หลายอย่างท่านเกรงว่าคนที่ได้อ่านแต่ในตอนแรกที่เปรียบคนที่ ตายเหมือน กับผู้ที่ ไป เมืองนอกนั้น อาจจะเข้าใจผิดและดำเนินชีวิตผิด ผลที่ได้รับก็คือ ตายไปแล้วแทนที่จะสบายหรือมีความสนุกเพลิดเพลินต่าง ๆ กลับจะต้องไปรับความทุกข์ทรมาน เพราะฉะนั้นในตอนนี้ท่านจึงได้สั่งให้ชี้แจงเรื่องนี้เพิ่มเติมอีกดังต่อไปนี้ :–

สภาพของชีวิตในโลกของอุปปาติกะ เป็นผลที่เกิดจากวิบากโดยตรง ข้อนี้จะต้องทำความเข้าใจให้กระจ่างที่สุด เหมือนกับที่เรามองเห็นชัดว่า ต้นไม้จะเกิดเป็นต้นอะไร สำคัญอยู่ที่เมล็ดของมัน สภาพของดินฟ้าอากาศ เป็นแต่เพียงส่วนประกอบเท่านั้น แต่สำหรับการเกิดในโลกมนุษย์ เราจะต้องทำ

ความเข้าใจเพิ่มขึ้นอีกว่า โดยหลักทั่วไปแล้ว คนเราจะเกิดขึ้นมาได้จะต้องอาศัยเหตุ ๒ อย่าง คือ :–

๑. *อาศัยพ่อแม่* ฉะนั้นชีวิตที่เกิดมาจะต้องเป็นไปตามอิทธิพลของกรรมพันธุ์ที่สืบต่อมาทางสายโลหิต

๒. *จะต้องอาศัยธรรมชาติ หรือสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม* และเพราะเหตุที่ร่างกายประกอบขึ้นมาจากสิ่งที่เป็นวัตถุ เพราะฉะนั้นสภาพของร่างกายจึงต้องเป็นไปตามกฎของวัตถุด้วย

๓. *ต้องอาศัยวิญญาณมาปฏิสนธิในท้องแม่ คือมาเกิดในไข่ที่ผสมเอาไว้แล้ว* เพราะเหตุที่วิญญาณของแต่ละบุคคลมีวิบากของความดีและวิบากของความชั่วติดตัวมา และวิบากอันนี้แหละ คือตัวการสำคัญที่จะทำให้คนเราเกิดมามีลักษณะพิเศษเฉพาะตัว ใครจะเกิดมาเป็นอะไร จะมีโชคชะตาวาสนาเป็นประการใดสำคัญอยู่ที่วิบาก

ชีวิตของมนุษย์ เป็นผลรวมที่เกิดมาจากเหตุ ๓ ประการดังที่กล่าวมานี้ ฉะนั้น ในการอธิบายถึงความเป็นไปของมนุษย์จะต้องอธิบายทั้ง ๓ แง่ จะไปอธิบายจากแง่ใดแง่หนึ่งไม่ได้ แต่สำหรับคนที่ตายแล้วไปเกิดในโลกของอุปปาติกะนั้น เรื่องกรรมพันธุ์เรื่องสิ่งแวดล้อมให้ตัดออกไปได้ ชีวิตในโลกของอุปปาติกะ

เป็นผลที่เกิดมาจากอำนาจของวิญญาณ หรืออำนาจของวิบากล้วน ๆ

อย่าลืมว่า วิบากเป็นสิ่งที่ฝังอยู่ในจิตไร้สำนึก การทำงานของวิบากเราควบคุมไม่ได้ เหมือนกับเมื่อเรานอนหลับไม่มีใครสามารถที่จะควบคุมหรือบังคับว่าจะให้ฝันอย่างนั้นอย่างนี้ และไม่มีใครรู้ว่าตัวเองจะฝันอย่างไร เมื่อหลับไปแล้วความฝันที่เกิดจะออกมาในรูปไหน ก็สุดแล้วแต่นิสัยใจคอและประสพการณ์ต่าง ๆ ที่สะสมเอาไว้ ถ้าหากว่าคนไหนเป็นคนที่มีนิสัยดีความรู้สึกชั่วร้ายในใจไม่มี ความทุกข์ทรมานใจไม่มี ก็มักจะฝันแต่ในทางดีเสมอ แต่สำหรับคนที่มีนิสัยไม่ดี มีความรู้สึกชั่วร้ายมีความทุกข์ทรมานสะสมอยู่ในจิตใจมาก ก็มักจะฝันแต่ในทางร้าย ในทำนองเดียวกัน คนเราเมื่อตายแล้ว ก็คล้ายกับนอนหลับแล้วฝันไป ซึ่งสภาพของร่างกายและสภาพของสิ่งแวดล้อมจะเกิดขึ้นมาในรูปไหน จะดีหรือชั่วอย่างไร มันขึ้นอยู่กับวิบากใคร ๆ ไม่สามารถจะบังคับหรือกะเกณฑ์ว่า จะต้องให้เป็นอย่างนั้นอย่างนี้ได้

อนึ่ง เนื่องจากสภาพของร่างกายและสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นหลังจากตายนั้น ขึ้นอยู่กับวิบากหรือสภาพของจิตใจที่สะสมเอาไว้ เพราะฉะนั้น โดยหลักเกณฑ์ทั่วไปแล้ว คนไหนในขณะที่

ยังมีชีวิตอยู่ ถ้าได้สะสมความดีเอาไว้มาก คือเป็นคนมีคุณธรรมต่าง ๆ มั่นคงหลายอย่าง เช่นมีนิสัยซื่อสัตย์ กตัญญู อดทน กล้าหาญ เสียสละ รู้จักปล่อยวาง มีความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องชีวิตในโลกนี้และโลกของอุปปาติกะดี สำหรับคนประเภทนี้ในเมื่อตายไปแล้ว ทุกคนจะมีความสุข ร่างกายที่เคยเจ็บป่วยหรือทรมานจะไม่ติดตามไปถึงโลกหน้า เมื่อเขาเกิดใหม่ในโลกของอุปปาติกะ เขาก็จะมีร่างกายแข็งแรงสดชื่นเป็นปกติไม่มีความเจ็บป่วยหรือได้รับการทรมาน ตรงกันข้ามกับบุคคลที่ได้สะสมวิบากของความชั่วไว้มาก คือเป็นคนที่มีนิสัยไม่ดีหลายอย่าง และในชีวิตประจำวันก็มักจะมีแต่ความทุกข์ทรมานทางใจเกิดขึ้นเสมอ เป็นคนยึดมั่นถือมั่นเกี่ยวกับเรื่องตัวตน เรื่องทรัพย์สมบัติหรือเรื่องอื่น ๆ เหนียวแน่นปล่อยวางไม่ค่อยได้ เวลาจะตายก็เป็นห่วงตัวเอง เป็นห่วงทรัพย์สมบัติ เป็นห่วงคนนั้นคนนี้ เพราะปล่อยวางไม่ได้ จิตใจเศร้าหมอง และไม่เข้าใจเกี่ยวกับเรื่องชีวิตในโลกนี้และชีวิตในโลกหน้า *สำหรับบุคคลประเภทนี้ แม้ว่าเมื่อก่อนจะเคยทำบุญไว้หลายอย่าง แต่ครั้นถึงเวลาตายจริง ๆ ถ้าทำใจให้สบายไม่ได้ ยังมีความกลัว ความเป็นห่วงอะไรต่าง ๆ อยู่ หลังจากตายแล้ว ร่างกายที่เกิดใหม่จะอยู่ในสภาพไม่ผิดไปจากก่อนตาย คือเคยเจ็บป่วยทรมานอย่างไร ก็ยังจะเจ็บป่วย*

อยู่อย่างนั้น

และถ้าหากพื้นเดิมเป็นคนที่เปลี่ยนความนึกคิดความรู้สึกให้เป็นไปในทางที่ดีได้ยาก เขาก็จะต้องทรมาน อยู่ในสภาพของคนป่วยอย่างเดียวกับ เมื่อตอนที่ยังมีชีวิตอยู่ในโลกมนุษย์และโดยปกติแล้วมันทรมานยิ่งกว่าเมื่อยังอยู่ในโลกมนุษย์เสียอีก เพราะว่าสภาพของร่างกาย สภาพของสิ่งแวดล้อม มันจะเกิดขึ้นตามความรู้สึกภายในได้ง่ายมาก และจะอยู่ในสภาพอย่างนั้นตลอดไปในเมื่อยังเปลี่ยนจิตใจไม่ได้ และก็เปลี่ยนได้ยากด้วย เพราะคนที่อยู่ในโลกของอุปปาติกะนั้น ถ้าหากจิตใจต่ำ พื้นในทางดีมีน้อยสำหรับบุคคลประเภทนี้ จะไม่ผิดอะไรกับคนที่นอนหลับแล้วก็ฝันร้าย ตลอดเวลาที่ยังไม่ตื่น ใคร ๆ ก็ไม่สามารถที่จะไปเปลี่ยนฝันร้ายของเขาให้หายไปได้ ถ้าฝันร้ายจะหาย ก็หายเพราะจิตใจของเขาเอง กล่าวคือ สภาพของจิตใจส่วนที่ดีถ้าหากมันเกิดขึ้นมาในตอนนั้น มันก็จะเปลี่ยนจากฝันร้ายให้กลายเป็นฝันดีขึ้นมาได้

และที่ข้าพเจ้าบอกว่าเปลี่ยนยากนั้น ก็เพราะสภาพร่างกายของมนุษย์กับอุปปาติกะไม่เหมือนกัน คือ ร่างกายของมนุษย์มีเวลาที่จะตื่นได้ง่าย เป็นต้นว่านอนไปนาน ๆ ก็จะรู้สึกเมื่อยหรือหิว หรือไม่เช่นนั้น สิ่งแวดล้อมภายนอกเช่นเสียงดังหรือมีคนมาเขย่าตัว ก็จะทำให้เขาตื่นขึ้นมาได้โดยไม่ยากนัก แต่

ร่างกายของอุปปาติกะเป็นร่างกายที่ขึ้นอยู่กับจิตใจโดยตรง ประสาททุกอย่าง ก็ขึ้นอยู่กับจิตใจ ถ้าจิตใจยังอยู่ในสภาพอย่างไร ร่างกายมันก็จะคล้อยตามหรือเป็นไปตามสภาพของจิตใจ ใคร ๆ ไม่อาจทำให้เขาตื่น หรือทำให้เขารู้สึกขึ้นมาได้ นอกจากความรู้สึกภายในบางอย่างมันจะปรากฏขึ้นมา และทำให้เขาตื่นขึ้นมา ด้วยเหตุนี้แหละคนบางคนจึงตกนรกอยู่นาน หรือได้รับความทุกข์ทรมานอยู่นาน และบางคนก็อยู่ในสวรรค์นานแสนนานจนลืมโลกมนุษย์

ชีวิตในโลกของอุปปาติกะ เมื่อพูดถึงในส่วนดี ก็ดีอย่างมากมายเทียบกับมนุษย์ไม่ได้เลย และเมื่อพูดถึงส่วนที่ไม่ดีก็ไม่ดีอย่างมากเหมือนกัน ขอให้จำหลักไว้ให้ดีว่า *ในโลกของอุปปาติกะทุกอย่างเกิดมาจากวิบาก* เพราะฉะนั้นสำหรับคนที่ทำความดีไว้มาก พื้นเดิมเป็นคนมีจิตใจสูง และเป็นคนที่รู้จักปล่อยวาง บุคคลประเภทนี้เวลาตาย แม้จะได้รับความทุกข์ทรมานจากโรคภัยไข้เจ็บ หรือจากอุบัติเหตุ หรือจากสัตว์ร้าย หรือจากเหตุไรก็ตาม ขอให้จำไว้ให้แม่นทีเดียวว่า ความเจ็บป่วยทรมานทางร่างกายนั้น ถ้ามันมีสาเหตุมาจากทางร่างกายหรือทางวัตถุภายนอกโดยตรงแล้ว ความทุกข์ทรมานที่ว่านี้มันจะไม่ติดตามไปถึงนาทีสุดท้ายก่อนที่จะดับจากโลกมนุษย์ ความทุกข์ทรมาน

ทางร่างกายนั้นมันจะสิ้นสุดลง ในเมื่อประสาทต่าง ๆ เริ่มเสื่อมและหมดประสิทธิภาพ

ขอให้เข้าใจว่า คนบางคนที่เราเห็นว่าเขาทนทุกข์ทรมานแต่ไม่รู้สึกตัวนั้นเราก็สันนิษฐานเอาว่า เขาคง จะเจ็บป่วยทรมานอย่างนั้นอย่างนี้ ความเป็นจริงอาจจะไม่ได้เป็นเหมือนอย่างที่เรานึกก็ได้ คนไหนที่เคยเจ็บป่วยถึงขนาดสลบ ทุกคนก็จะรู้ว่า พอสลบแล้วก็ไม่รู้สึกถึงความเจ็บป่วย และในระหว่างที่สลบไปนั้น ทุกคนจะต้องฝัน อันนี้เป็นกฎที่ไม่มีข้อยกเว้นเลยสำหรับปุถุชน เป็นแต่บางคนตื่นขึ้นมาแล้วก็จำไม่ได้ ก็เลยเข้าใจว่าคนไม่ได้ฝัน บางคนก็ฝันดี สนุกสนานเพลิดเพลินต่าง ๆ แต่บางคนก็ฝันไม่ดีมีแต่เรื่องร้าย ๆ ทำให้เกิดความทุกข์ทรมาน ความสุขหรือความทุกข์ในความฝันนั้นไม่ได้เกิดขึ้นจากร่างกาย แต่เกิดขึ้นจากสภาพของจิตใจ

อนึ่ง คนบางคนที่สลบไป หรือบางคนก็อาจจะตายไปชั่วคราว บุคคลประเภทนี้ตื่นขึ้นมาแล้ว เขาก็จะเล่าถึงเรื่องต่าง ๆ ที่เขาเห็นมา อันที่จริงเรื่องที่เล่ากันในลักษณะนี้มีอยู่สองประเภท คือ :—

ประเภทที่หนึ่ง เป็นภาพจินตนาการ เหมือนกับคนที่นอนหลับแล้วก็ฝันไป

ประเภทที่สอง สิ่งต่าง ๆ ที่เขาไปเห็นมานั้น เขาไม่ได้นึก ไม่ได้เกิดจากความนึกคิดของเขา แต่เป็นสภาพในโลกของอุปปาติกะที่เขาไปเห็นมา

แต่อย่างไรก็ดีโดยปกติแล้ว คนที่สลบไปก็ดีหรือที่ตายไปแล้วฟื้นขึ้นมาอีกก็ดีเรื่องต่าง ๆ ที่เขาไปเห็นมานั้นมักจะปนกัน คือมีทั้งเรื่องที่จิตใจของตัวเองสร้างขึ้นเป็นมโนภาพไม่ใช่ของจริง และก็มีทั้งเรื่องจริง ๆ ปะปนอยู่ด้วย และส่วนมากก็จะแยกไม่ออกว่า ตอนไหนเป็นเรื่องไม่จริง ตอนไหนเป็นเรื่องจริง คนที่สลบไป หรือตายไปแล้วฟื้นขึ้นมาจะเล่าเรื่องได้ถูกต้องตามความเป็นจริง ก็ต่อเมื่อคนนั้นฟื้นจิตใจของเขามีสมาธิดีมีความสงบ และที่สำคัญที่สุดก็คือ เป็นคนไม่มีอุปาทานในสิ่งต่าง ๆ เป็นคนไม่ชอบฝันหรือสร้างวิมานในอากาศ ซึ่งคนประเภทนี้หายาก เพราะฉะนั้น เรื่องที่เล่ากันในทำนองนี้จึงเชื่อยาก

อนึ่ง ท่านได้เตือนเอาไว้ว่า เพราะเหตุที่สภาพของชีวิตหลังจากตายเป็นสิ่งที่เกิดมาจากวิบากโดยตรง และวิบากอันใดก็ตามที่จะสร้างผลงานของมันออกมาได้อย่างแท้จริงนั้น ต้องมีเวลาสะสมอย่างเพียงพอ หรือต้องมีความเข้มข้นอย่างเพียงพอ เหมือนกับผลไม้ถ้ายังไม่สุกแก่เต็มที่ ก็ไม่อาจที่จะงอกขึ้นเป็นต้นได้ และเมล็ดผลไม้กว่าจะเกิดขึ้นและสุกแก่เต็มที่นั้นมันต้องใช้เวลา มาก

หรือน้อยก็สุดแล้วแต่จะเป็นพืชชนิดไหน วิบากต่าง ๆ ที่สะสมอยู่ในสันดาน จะผลิตผลออกมาเมื่อไร จะสู่ผลสมบูรณ์หรือไม่สมบูรณ์ จะมีผลยั่งยืนหรือไม่ยั่งยืน ย่อมขึ้นอยู่กับความเข้มข้นของวิบากที่สะสมมา เพราะฉะนั้นใคร ๆ อย่าได้เข้าใจเป็นอันขาดว่า ในขณะนี้ซึ่งเรายังอยู่ห่างไกลจากความตาย เราก็ปล่อยตัวไปตามอารมณ์ อยากจะกิน อยากจะเที่ยว อยากจะทำอะไรก็ปล่อยตัวไปตามปรารถนา และคิดเอาไว้ว่า เมื่อเราแก่หรือใกล้จะตาย เราจึงค่อยคิดสะสมความดี สำหรับคนที่คิดอย่างนี้ ได้ชื่อว่าเป็นคนประมาท ชะล่าใจเกินไป เพราะโดยธรรมดาคนเราอาจจะตายวันไหนก็ได้ ไม่มีใครรู้แน่ และเราจะไปกลับตัวเอาขณะที่ จวนจะตายก็อาจจะได้ คือตั้งใจเลิกจากสิ่งที่ชั่วร้ายต่าง ๆ และก็เลิกได้จริง ๆ *แต่วิบากของความชั่วที่สะสมมาหลายปี ซึ่งมันยังฝังอยู่ในสันดานเล่า เราไม่ต้องรับผิดชอบอย่างนั้นหรือ ?* ในเมื่อเราสะสมมานาน และเราก็ทำด้วยความพอใจ วิบากมันก็ต้องเข้มข้นมีอำนาจบันดาลสูง เมื่อเป็นเช่นนี้ มันก็เป็นการยากที่เราจะหลบหลีกจากผลของวิบากซึ่งมันจะต้องเกิดอย่างแน่นอน อย่าลืมว่า :–

วิบากคืออำนาจสร้างสรรค์ หรืออำนาจบันดาลซึ่ง

มีอยู่ในจิตไร้สำนึก เราควบคุมมันไม่ได้ มันทำงานโดยอัตโนมัติ

ขอให้ท่านลองคิดดูอย่างนี้ก็แล้วกัน สัตว์บางประเภทในโลกนี้ เช่นเสือ หรือเหยี่ยว หรือสัตว์อะไรก็ตาม อวัยวะบางอย่างของมันเช่น เขี้ยว เล็บ ปากอะไรเหล่านี้เป็นต้น คนที่ไม่รู้ความจริงก็บอกว่า มันเกิดขึ้นธรรมชาติ ธรรมชาติสร้างเล็บมาอย่างนั้น สร้างเขี้ยวออกมาอย่างนั้น สร้างปากออกมาอย่างนั้น เพื่อให้มีความเหมาะสมในการดำรงชีวิต แต่ท่านรู้หรือไม่ว่า เสือก็ดี เหยี่ยวก็ดี มันไม่รู้ล่วงหน้ามาก่อนเลยว่ามันจะต้องมีสิ่งเหล่านี้ และทำไมจึงต้องมี ? ถ้าสมมติว่ามันไม่อยากจะมี มันอยากจะให้มีรูปร่างเหมือนกับสัตว์อื่นที่มันชอบ มันก็เป็นไปไม่ได้ ในเมื่อวิบากของความเป็นเสือ วิบากของความเป็นเหยี่ยวยังไม่หมดไปในสันดาน ข้อนี้ฉันใด สภาพแห่งร่างกายของเรา ซึ่งจะเกิดมาเป็นผู้หญิงหรือผู้ชายจะมีบุคคลิกลักษณะอย่างไร ไม่มีใครรู้ล่วงหน้ามาก่อน และก็ไม่รู้ด้วยว่าอะไรทำให้มันเกิดมา และทำไมจะต้องเกิด แต่สำหรับคนที่เข้าใจเรื่องวิบากอย่างลึกซึ้ง เขาก็จะตอบได้ทันทีว่า นั่นมันสุดแล้วแต่วิบากของแต่ละบุคคล ชีวิตในโลกมนุษย์นี้ย่อมเป็นไปตามวิบากฉันใด ชีวิตในโลกอุปปาติกะก็ย่อมจะเป็นไปตามวิบากฉันนั้น

แต่ก็มีข้อที่แตกต่างกันอยู่อย่างหนึ่ง คือผลของวิบากในโลกของอุปปาติกะนั้น รุนแรงกว่า ในโลกมนุษย์หลายเท่าเพราะสภาพของชีวิตและสิ่งแวดล้อมในโลกของอุปปาติกะนั้น ขึ้นอยู่กับวิบากโดยตรง ส่วนชีวิตของมนุษย์ สภาพสิ่งแวดล้อมของมนุษย์นั้น ยังขึ้นอยู่กับกฎเกณฑ์ของวัตถุ ผลของวิบากจึงไม่รุนแรงหรือรวดเร็วเท่ากับในโลกของอุปาติกะเพราะเหตุนี้พระพุทธเจ้า จึงได้ตรัสไว้ว่า:-

อิธ นนฺทติ เปจฺจ นนฺทติ กตปุญฺโญ อุภยตฺถ นนฺทติ
ปุญฺญํ เม กตนฺติ นนฺทติ ภิยฺโย นนฺทติ สุคตึ คโต

คนที่ โดยปกติ ได้ทำบุญอยู่เสมอย่อมบันเทิงใจใน โลก ทั้งสอง คือในโลกนี้ก็บันเทิงใจ ละจากโลกนี้ ไปแล้วก็บันเทิงใจและทุกครั้งเมื่อนึกขึ้นมาว่า เราได้ทำบุญไว้ ก็บันเทิงใจ และเมื่อไปสู่สุขคติ โลกสวรรค์แล้วย่อมบันเทิงใจเพิ่มขึ้นอีกหลายเท่า

อิธ ตปฺปติ เปจฺจ ตปฺปติ ปาปการี อุภยตฺถ ตปฺปติ
ปาปํ เม กตนฺติ ตปฺปติ ภิยฺโย ตปฺปติ ทุคฺคตึ คโต

คนที่ โดยปกติทำบาปอยู่เสมอย่อมเดือน ร้อน ใน โลก ทั้งสอง คือในโลกนี้ก็เดือดร้อน ละจากโลกนี้ไปแล้วก็เดือดร้อน และทุกครั้งเมื่อนึกขึ้นมาว่า เราได้ทำบาปไว้ ก็เดือดร้อน และเมื่อไปสู่ทุคติอบายภูมิแล้ว ย่อมเดือดร้อนเพิ่มขึ้นอีกหลายเท่า

วิธี ไหว้ ๕ ครั้ง
ของสมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ญาณวรเจริญ)
อดีตเจ้าอาวาส วัดเทพศิรินทราวาส

ในวันหนึ่งกับคืนหนึ่ง ไม่ว่าเวลาไร ตามแต่เหมาะ ต้องไหว้ให้ได้ ๕ ครั้งเป็นอย่างน้อยในคราวเดียวกันนั้น ถ้ามีดอกไม้ธูปเทียนก็บูชา ถ้าไม่มีก็มือ ๑๐ นิ้วและปากกับใจ ควรไหว้จนตลอดชีวิตคือ

ครั้งที่ ๑ พึงนั่งกระโหย่งเท้า ประณมมือว่า นโมตสฺส ภควโต อรหโต สมฺมาสมฺพุทฺธสฺส ฯ ๓ หนแล้วว่าพระพุทธ คุณคือ อิติปิโส ภควา อรหํ สมฺมาสมฺพุทฺโธ วิชฺชาจรณสมฺปนฺโน สุคโต โลกวิทู อนุตฺตโร ปุริสทมฺมสารถิ สตฺถา เทวมนุสฺสานํ พุทฺโธ ภควาติ ฯ หยุดระลึกถึงพระปัญญาคุณทรงรู้ดีรู้ชอบสิ้นเชิง พระบริสุทธิคุณทรงละความเศร้าหมองได้หมด พระกรุณาคุณทรงสงสารผู้อื่นและสั่งสอนให้ปฏิบัติตาม ของพระพุทธเจ้าจนเห็นชัดแล้วกราบลงหน ๑ ฯ

ครั้งที่ ๒ ว่าพระธรรมคุณ คือ สฺวากฺขาโต ภควตา ธมฺโม สนฺทิฏฺฐิโก อกาลิโก เอหิปสฺสิโก โอปนยิโก ปจฺจตฺตํ เวทิตพฺโพ วิญฺญูหีติ ฯ หยุดระลึกถึงคุณพระธรรมที่รักษาผู้ปฏิบัติ

ตามไม่ให้ตกไปในที่ชั่ว จนเห็นชัดแล้วกราบลงหน ๑ ฯ

ครั้งที่ ๓ ว่าพระสังฆคุณ คือ สุปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ อุชุปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ ญายปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ สามีจิปฏิปนฺโน ภควโต สาวกสงฺโฆ ยทิทํจตฺตาริ ปุ-ริสยุคานิ อฏฺฐ ปุริสปุคฺคลา เอส ภควโต สาวกสงฺโฆ อาหุเนยฺโย ปาหุเนยฺโย ทกฺขิเณยฺโย อญฺชลี กรณีโย อนุตฺตรํ ปุญฺญกฺเขตฺตํโลกสฺสาติ ฯ หยุดระลึกถึงคุณ คือ ความปฏิบัติดี ปฏิบัติตรง ปฏิบัติถูก ปฏิบัติชอบ ของพระอริยสงฆ์ จนเห็นชัดแล้วกราบลงหน ๑ ฯ นั่งพับเพียบประณมมือ ตั้งใจถึงพระรัตนตรัยเป็นสรณะ ไม่ถือสิ่งอื่นยิ่งกว่าจนตลอดชีวิต ว่าสรณคมน์ คือ พุทฺธํ สรณํ คจฺฉามิ ธมฺมํ สรณํ คจฺฉามิ สงฺฆํ สรณํ คจฺฉา-มิ ฯ ทุติยมฺปิ พุทฺธํ สรณํ คจฺฉามิ ทุติยมฺปิ ธมฺมํ สรณํ คจฺฉามิ ทุติยมฺปิ สงฺฆํ สรณํ คจฺฉามิ ฯ ตติยมฺปิ พุทฺธํ สรณํ คจฺฉามิ ตติยมฺปิ ธมฺมํ สรณํ คจฺฉามิ ตติยมฺปิ สงฺฆํ สรณํ คจฺฉามิ ฯ

ครั้งที่ ๔ ระลึกถึงคุณมารดาบิดาของตน จนเห็นชัดแล้วกราบลงหน ๑ ฯ

ครั้งที่ ๕ ระลึกถึงคุณของบรรดาท่านผู้มีอุปการคุณแก่ตน เช่นพระมหากษัตริย์และครูบาอาจารย์เป็นต้นไป จนเห็นชัดแล้วกราบลงหน ๑ ฯ

ต่อนี้ไปไม่ต้องประณมมือ ตั้งใจพิจารณาเรื่องและร่างกายของตนว่า จะต้องแก่ หนีความแก่ไปไม่พ้น จะต้องเจ็บ หนีความเจ็บไปไม่พ้น จะต้องตาย หนีความตายไปไม่พ้น จะต้องพลัดพรากจากของรักของชอบใจทั้งสิ้น มีกรรมเป็นของตัว คือ ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว เป็นอนิจจังไม่เที่ยง ไม่แน่นอน เป็นทุกข์ลำบากเดือดร้อน เป็นอนัตตา ไม่อยู่ในอำนาจบังคับบัญชาของตน ครั้นพิจารณาแล้ว พึงแผ่กุศลทั้งปวงมีการกราบไหว้เป็นต้นนี้ อุทิศให้แก่ท่านผู้มีคุณมีมารดาบิดาเป็นต้น ตลอดจนชั้นสูงสุด คือ พระมหากษัตริย์ ทั้งเทพยดามนุษย์และสัตว์ทั้งหลายว่า จงเป็นสุข ๆ อย่ามีเวรมีภัยเบียดเบียนกันและกันรักษาตนให้พ้นจากทุกขภัยทั้งสิ้นเถิด ฯ

การไหว้ ๕ ครั้งนี้ ถ้าวันไหนขาด ให้ไหว้ใช้หนี้ ๕ ครั้งในวันรุ่งขึ้น ถ้านั่งกระโหย่งเท้าไม่ได้ ก็นั่งพับเพียบ ถ้านั่งไม่ได้ ก็นอนไหว้ เมื่อยกมือไม่ขึ้นก็ปากกับใจ ถ้าทำได้อย่างนี้ เป็นเครื่องพยุงตนให้เป็นคนดี ไม่ให้เป็นคนชั่ว และให้ตั้งอยู่ในที่ดี ไม่ ให้ตกไปในที่ชั่ว ถ้าผู้ใดประพฤติได้เสมอจนตลอดชีวิต ผู้นั้นจะอุ่นใจในตัวของตัวเอง มีความเจริญงอกงามไพบูลย์ยิ่ง ๆ ขึ้นเสมอทุกคืนทุกวัน คุ้มครองป้องกันภยันตรายปราศจากความเสียหายที่ไม่เหลือวิสัยและตั้ง ตัว ได้ ในทาง คดี โลก และ ทาง คดีธรรม เต็มภูมิเต็มชั้นของตน ๆ ทุกประการ จบเท่านี้ ฯ

มารยาทในการเยี่ยมไข้

การเยี่ยมคนไข้ จำเป็นต้องมีมารยาทที่ดี และคิดเสมอว่า การกระทำที่เราคิดว่า เป็นการเห็นอกเห็นใจคนไข้นั้น เหมาะสมต่อกาละเทศะแล้วหรือ การเยี่ยมคนไข้นั้นทำให้คนไข้พอใจเพียงใด และการเยี่ยมไข้นั้น เราได้ช่วยให้คนไข้เบิกบานใจ หรืออยากให้คนไข้ได้ทรุดหนักยิ่งขึ้น การเยี่ยมคนไข้จึงควรมีวิธีปฏิบัติดังนี้

๑. พึงปฏิบัติตามกฎของโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาล ซึ่งจะกำหนดเวลาที่อนุญาติให้เยี่ยม และจำนวนผู้เข้าเยี่ยม สำหรับเวลาที่อนุญาติให้เยี่ยมมักเป็นเวลาตอนบ่าย เพราะตอนเช้าเป็นเวลาที่แพทย์มักทำการตรวจและรักษาพยาบาลผู้ป่วย ซึ่งในบางราย การพยาบาลคนไข้นั้นไม่พึงประสงค์จะให้ผู้ใดเข้าไปกีดขวางหรือได้เห็น

๒. อย่าพยายามทำตนเป็นผู้แข่งขันกับผู้อื่น ที่จะแข่งขันเป็นผู้ที่เข้าเยี่ยมคนไข้เป็นคนแรกก่อนใครทั้งหมด โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ป่วยที่เป็นโรคปัจจุบัน เช่นการผ่าตัดใหญ่ ส่งแต่นามบัตรหรือดอกไม้ไปเยี่ยมก่อนก็พอแล้ว

๓. ก่อนจะเข้าเยี่ยม ควรถามแพทย์หรือพยาบาลประจำตึกเสียก่อนว่า ควรจะเข้าเยี่ยมได้หรือไม่ และควรอยู่นานสักเท่าใด โรคบางโรคนั้นอาจเป็นโรคติดต่ออันตรายก็ได้

๔. โดยทั่วๆไปแล้ว ผู้ป่วยย่อมอ่อนเพลีย และต้องการพักผ่อน อย่าเข้าเยี่ยมและชวนคุยกับผู้ป่วยนานจนเกินควร เวลาที่เยี่ยมไม่ควรจะอยู่นานเกิน ๑๕ นาที

๕. เวลาเยี่ยมไข้ ไม่บังควรจะเอาเรื่องส่วนตัวของท่านไปคุย หรือคุยอวดตนเองต่าง ๆ เพราะผู้ป่วยขณะนั้นมิได้สนใจเรื่องส่วนตัวของท่านเลย ผู้ป่วยคิดถึงแต่ความเจ็บป่วยของตน

๖. พึงคุยแต่เรื่องต่าง ๆ ที่จะก่อความสดชื่นให้แก่คนไข้ ถ้านำเรื่องอันเศร้าสลดต่าง ๆ มาเล่าให้คนไข้ฟัง จะทำให้คนไข้เศร้าสลดไปด้วย และนำเอาเรื่องเหล่านั้นไปคิดฟุ้งซ่าน

๗. ยามเจ็บไข้ คนไข้ย่อมจะห่วงตนเอง ห่วงครอบครัวและห่วงงานของตน ถ้าหากผู้เยี่ยมมาเยี่ยมไข้ คนไข้มักจะสังเกตใบหน้าผู้ที่เยี่ยมเสมอ ถ้าท่านแสดงอาการตื่นกลัวตกใจหรือร้องไห้ จะยิ่งทำให้คนไข้กังวลต่อความเจ็บไข้ของตน และเข้าใจว่าตนเจ็บหนักอย่างไม่มีทางจะรักษาให้หายได้ อันจะเป็นผลเสียอย่างมากในด้านการรักษา

๘. ถ้าเห็นว่าผู้มาเยี่ยม มีจำนวนเกิน ๒ คนแล้ว ผู้ที่มาเยี่ยมก่อนและนานพอแล้ว ก็ควรลุกขึ้นอำลาคนไข้ และเชิญผู้มาเยี่ยมใหม่ให้เยี่ยมต่อไป

๙. เมื่อเข้าไปในห้องคนไข้แล้ว อย่าเดินไปเดินมา และอย่านั่งลงบนเตียงของคนไข้ เลือกหาเก้าอี้ทางด้านปลายเท้าเตียงคนไข้ เพื่อคนไข้จะได้เห็นหน้าและคุยกับท่านได้สะดวกโดยไม่ต้องแหงนหน้า เอี้ยวคอหรือพลิกตัวไปทางด้านที่ท่านอยู่ เป็นเหตุให้คนไข้เมื่อยหรือเหนื่อยโดยใช่เหตุ

๑๐. อย่ากล่าวคำพูดใด ๆ อันทำให้คนไข้ใจเสีย เป็นต้นว่า ผอมลงไปมาก บวมมากจริง หน้าซีดเหลือเกิน ตาลึกโบ๋เชียว! เป็นต้น เพราะถ้าคำกล่าวเหล่านี้หากจะมีผู้พูดสัก ๕ ครั้งเท่านั้น อาการของคนไข้จะทรุดลงอย่างเห็นได้ชัด แต่ก็มิใช่จะพูดว่า ดูหน้าตาก็ไม่เห็นเป็นอะไรมากนี่นา เพราะคำพูดเช่นนั้นจะทำให้คนไข้ทราบว่า ท่านแสร้งพูดมากกว่าทางที่ดีก็คือการปลอบโยนคนไข้ว่าจะหายได้ในไม่ช้านัก ถ้าหากเป็นนายจ้าง คำพูดที่คิดว่าน่าจะชื่นชมยินดีแก่คนไข้ที่เป็นลูกจ้างก็คือ "อย่าเป็นห่วงเรื่องงานมากนัก และเรื่องเงินเดือน บริษัทจะจ่ายให้เต็มที่จงหายเร็ว ๆ เถิด"

๑๑. การซื้ออาหารต่าง ๆ ไปฝากคนไข้ เป็นสิ่งที่ไม่บังควร ควรจะได้ถามแพทย์หรือพยาบาลเสียก่อนว่ามีอาหารสิ่งใดที่เหมาะแก่คนไข้ เพราะบางครั้งแพทย์ไม่ประสงค์ที่จะให้

อาหารใด ๆ นอกไปกว่าที่โรงพยาบาลจัดให้ การให้ช่อดอกไม้หรือหนังสือ เป็นของเยี่ยมที่มีค่าดีและเหมาะที่สุด

๑๒. ถ้าไม่จำเป็นแล้ว อย่านำเด็กไปเยี่ยมคนไข้ด้วย เด็กมักจะซุกซนก่อความรำคาญให้คนเจ็บไข้ และอาจนำเอาโรคต่าง ๆ กลับบ้านไปเกิดเจ็บไข้ติดต่อกันไปอีกด้วย

๑๓. ถ้าหากท่านเป็นหวัดหรือมีโรคติดต่อใด ๆ อย่าพยายามไปเยี่ยมคนไข้ เพราะท่านจะนำโรคเหล่านั้นไปทับถมให้คนไข้อีก

๑๔. ผู้มาเยี่ยมคนไข้ ไม่ควรจะป้อนอาหารหรือพยายามที่จะฝืนใจคนไข้ ให้รับประทานอาหารที่ตนนำมาเยี่ยม เพื่อเป็นการเอาใจคนไข้ เรื่องอาหารเป็นหน้าที่ของโรงพยาบาลที่จะจัดให้ถูกต้องต่อคนไข้แต่ละคนและแต่ละโรค

๑๕. อย่าพยายามพูดคำพูดใด ๆ อันเป็นเรื่องขบขันให้ผู้ป่วยที่เพิ่งรับการผ่าตัดมาใหม่ ๆ โดยเฉพาะการผ่าตัดหน้าท้องหรือทรวงอก มันจะไม่เป็นเรื่องที่ขบขันเลย ถ้าหากคนไข้จะหัวเราะมากจนด้ายที่เย็บผิวหนังไว้นั้นเกิดขาด

๑๖. ผู้มาเยี่ยมไข้ มิบังควรจะมาแนะนำวิธีการรักษาโรคที่คนไข้เป็นอยู่นั้นให้คนไข้ฟัง และแนะยาต่าง ๆ ให้ พึงคิดว่าตนเองก็มิใช่แพทย์ การรักษาใด ๆ นั้น เป็นหน้าที่ของ

แพทย์โดยตรง การพูดแนะนำต่าง ๆ ย่อมทำให้คนไข้ ซึ่งต้องการจะให้คนหายเร็วที่สุดนั้นพลอยหลงเชื่อ และมีใจเขวไปหาวิธีการรักษาที่ผิด ๆ

๑๗. อย่าดื้อดึงที่จะเข้าเยี่ยมและคุยกับคนไข้ให้ได้ ถ้าหากที่หน้าห้องมีป้ายบอก ห้ามเยี่ยมแขวนไว้

๑๘. ทุกครั้งที่จะเข้าเยี่ยม ต้องแจ้งให้แพทย์หรือพยาบาลทราบเสียก่อนทุกครั้ง และเข้าเยี่ยม เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว การเดินเข้าไปในห้องโดยการถือวิสาสะอาจทำให้ผู้ป่วยเกิดความอับอายอย่างมาก ในเมื่อคนไข้อาจอยู่ในลักษณะหรือท่าทาง ซึ่งมิประสงค์ให้ผู้อื่นเข้ามาพบ เช่น ขณะถ่ายอุจจาระปัสสาวะ หรือกำลังรับการชะล้างบาดแผลบริเวณที่ควรจะอับอาย

๑๙. โรงพยาบาลมิใช่ห้องครัวหรือห้องอาหาร การมาเยี่ยมคนไข้อย่าได้มาหุงต้มหรือร่วมรับประทานอาหารภายในห้องคนไข้ ไม่เพียงแต่ผู้ป่วยจะรำคาญ คนไข้ห้องใกล้เคียงก็พลอยรำคาญด้วย

๒๐. การมาเยี่ยมคนไข้ ควรใช้กิริยามารยาทอันดี อย่าพูดคุยหรือหัวเราะกันดังเกินไป จะทำให้เกิดความรำคาญต่อคนไข้อื่น ๆ การเปิดจานเสียงหรือวิทยุดัง ๆ เป็นสิ่งที่มิบังควรอย่างยิ่ง

๒๑. เมื่อถึงเวลาอันสมควร ก็ควรกลับได้เสียที การให้คำพูดอันปลอบโยนคนไข้ ก็เป็นวิธีเยี่ยมที่ดีที่สุดและพอเพียงแล้ว

ฉะนั้นการมาเยี่ยมคนไข้นั้น พึงนึกให้ดีว่า ท่านได้มาเยี่ยมคนไข้ เพื่อให้คนไข้หายเร็วดีขึ้น หรือท่านมาเยี่ยมไข้เพื่อให้คนไข้นั้นทรุดหนักยิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้ถึงมารยาทของการเยี่ยมไข้ของเรา ตามสถานพยาบาลและโรงพยาบาลในทุกวันนี้ ซึ่งค่อนข้างจะแก้ไขกันได้ยากเต็มที.

การทำบุญที่นิมนต์พระสวดมนต์

จะเป็นงานมงคล งานสมรส ขึ้นบ้านใหม่ ทำบุญอายุ งานประจำปี ถวายทานต่าง ๆ และแม้สวดอภิธรรม (สวดหน้าศพ) พระเทศน์ทุก ๆ งาน ผู้บำเพ็ญกุศลเหล่านั้นจะต้องรับศีลก่อนทุกงานไป เพราะศีลเป็นคุณธรรมของพุทธศาสนิกชนทุกคนต้องประพฤติปฏิบัติเป็นประจำวัน ฉะนั้นเมื่อจะบำเพ็ญกุศลอย่างใด ๆ ดังกล่าวต้องรับศีลก่อน

คำอาราธนาศีล ตามพิธีที่ถูกต้อง

มยํ ภนฺเต วิสุํ วิสุํ รกฺขณตฺถาย ติสรเณนสฺสห ปญฺจ สีลานิยาจาม

ทุติยมฺปิ มยํภนฺเต วิสุง วิสุง รกฺขณตฺถาย ติสรเณ นสฺสห ปญฺจสีลา นิยาจาม

ตติยมฺปิ วิสุง วิสุง รกฺขณตฺถาย ติสรเณ นสฺสห ปญฺจ สีลานิยาจาม

พิธีที่มีการสวดมนต์เย็นหรือสวดมนต์ฉันเพล

ก็ตาม เมื่อรับศีลแล้ว ต้องอาราธนา พระปริตต์ ตามพิธี

คำอาราธนาปริตต์

วิปตฺติ ปฏิพาหาย สพฺพทุกฺข วินาสาย ปริตฺตํ พฺรูถมงฺคลํ

วิปตฺติ ปฏิพาหาย สพฺพภาย วินาสาย ปริตฺติ พฺรูถมงฺคลํ

วิปตฺติ ปฏิพาหาย สพฺพโรค วินาสาย ปริตฺตํ พฺรูถมงฺคลํ

คำอาราธนาพระแสดงธรรม

พฺรหฺมา จ. โลกาธิปตี สหมฺปติ
กตฺอญฺชลี อนฺธิ วรง อยาจถ
สนฺตีธสตฺตาปฺ ปรชฺข ชาติกา
เทเสตุ ธมฺมํ อนุกมฺปิมํ ปชง

คำถวายสังฆทาน

อิมานิ มยํภนฺเต ภตฺตานิ สปริวารานิ ภิกฺขุสงฺฆสฺส โอโณชยาม สาธุโน ภนฺเต ภิกฺขุ สงฺโฆ อิมานิ ภตฺตานิ สปริวารานิ ปฏิคฺคณฺหาตุ อมฺหากํ ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย

คำแปล

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายภัตตาหารกับทั้งของบริวารเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอพระสงฆ์จงรับภัตตาหาร กับทั้งบริวารเหล่านี้ ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลายสิ้นกาลนาน เทอญ ฯ

คำถวายกฐิน

ตั้งนโม ๓ จบ

อิมํภนฺเต สปริวารํ กฐินทุสฺสํ สงฺฆสฺส โอโณชยาม สาธุโน ภนฺเต สงฺโฆ อิมํ สปริวารํ กฐินทุสฺสํ ปฏิคฺคณฺหาตุ ปฏิคฺคเหตฺวา จ อิมินา ทุสฺเสน กฐินํ อตฺถรตุ อมฺหากํ ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย ฯ

คำแปล

ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลายขอน้อมถวายผ้าพระกฐินกับทั้งบริวารทั้งหลายเหล่านี้ แด่พระสงฆ์, ขอพระสงฆ์จงรับผ้าพระกฐินนี้ กับทั้งบริวารของข้าพเจ้าทั้งหลาย รับแล้วจงกรานผ้ากฐิน เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลาย สิ้นกาลนานเทอญ ฯ

คำถวายผ้าป่า

อิมานิ มยํ ภนฺเต สปริวารานิ ปํสุกูล จีวรานิ ภิกฺขุสํฆสฺส โอโณชยาม สาธุ โน ภนฺเต สํโฆ อิมานิ สปริวารานิ ปํสุกูลจีวรานิ ปฏิคฺคณฺหาตุ อมฺหากํ ทีฆรตฺตํ หิตาย สุขาย ฯ

คำแปล

ข้าแต่พระสงฆ์ผู้เจริญ ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอน้อมถวายผ้าบังสุกุลจีวร กับทั้งบริวาร แด่พระสงฆ์ ขอพระสงฆ์จงรับผ้าบังสุกุลจีวรกับทั้งบริวาร ของข้าพเจ้าทั้งหลาย เพื่อประโยชน์และความสุข แก่ข้าพเจ้าทั้งหลายสิ้นกาลนานเทอญ.

พิมพ์ที่โรงพิมพ์ปรีชาการพิมพ์ 67 ตรอกพระเจน
ถนนวิทยุ พระนคร โทร. 55605
ร.ต.ท. สัญญา กระจายศรี ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา 2514